

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemam velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inzerate) vsprejema upravnilstvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semenjskih ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 91.

V Ljubljani, v soboto 21. aprila 1894.

Letnik XXII.

Delavske zadeve v Idriji.

V št. 83. „Slov. Naroda“ je bil daljši dopis iz Idrije. Ker je bil dopis precej površen ter imel pošteno merico zlobnosti v sebi, pojasnimo ga mi nekoliko.

1. Dr. Ferjančič in njegove zasluge za Idrijo.

Dopisnik se bavi najprej z g. poslancem dr. A. Ferjančičem ter mu hvalo poje kot sedaj najboljšemu, najodločnejšemu zastopniku slovenskega naroda, češ da je ta g. državni poslanec predmet živahnega razgovaranja v Idriji. „Zaupanje v g. poslanca je pri nas posebno zato veliko, ker se trudi in poteza neumorno za naše delavce, čeprav bi jim lahko odgovoril: saj imate svojega poslanca, pojdite k njemu!“

Tako govori dopisnik, in tu govori resnico. V Idriji je zlasti po zadnjem poslančevem shodu na velikonočni ponedeljek splošno prepričanje, da je vse zboljšanje v delavskem stanju dosegel na Dunaju jedino le g. dr. Ferjančič. Po kaj bi bil sicer sklical g. poslanec shod v mesto Idrijo, ker je zastopnik kmečkih občin, ako ne zato, da pokaže Idrijčanom plod in vspehe svojega dunajskega napora njim v prid. In g. poslanec je dosegel svoj namen. Hvaležni so mu bili delavci in so mu še za njegov trud, preverjeni, da imajo na Dunaju v njem najboljšega zastopnika delavskih koristij.

V Idriji se je v zadnjih letih precej zboljšalo delavsko stanje; plača je bila urejena in zvišana, privzeli so jih po večjem vse v stalno službo, tako, da so najemniki popolnoma izginili, paznike pa je v zadnjem času ministerstvo uvrstilo med državne služabnike. Ako je vse to delo in uspeh g. Ferjančiča, hvala in slava mu! Gospod poslanec gotovo ve, da vlada med idrijskim prebivalstvom to prepričanje — in izjavil ni se nikjer, da bi bilo to prepričanje napačno. Torej je resnica,

da imamo zahvaliti jedino tega moža za pobojšanje stanja!

Izjavimo pa tu, da se je govorilo nekoliko drugače o tej zadevi. Idrije ne zastopa dr. Ferjančič, marveč zastopa jo g. pl. Globočnik. Na tega poslanca so se bili obrnili delavci s svojimi prošnjami. Komu je oddal g. pl. Globočnik te prošnje? Ali jih je izročil g. dr. Ferjančiču, naj dela ta mesto njega? Ali ni res, da je posređoval zastopnik idrijski pri ministerstvu in sicer z uspehom? Tako se je tedaj govorilo. Dâ, pravilo se je celô, da je dr. Ferjančiča minister poljedelstva z opazko zavrnil, ko je govoril poslanec Ferjančič radi delavskih plač, češ, kaj govorite o tem, vsaj je to že dognana stvar. Ko je stavljal gospod dr. Ferjančič ono interpelacijo, bilo je med ministerstvom in rudniškim vodstvom že dogovorjeno o tej zadevi. Interpelacija dr. Ferjančičeva ni imela prav nobenega vpliva pri uravnavanju delavskih plač. Tako se je govorilo.

To smo zvedeli od državnih poslancev samih. Ako pa je res, kje so one zasluge g. dr. Ferjančiča za Idrijo, o katerih se toliko govori po Idriji? ali so vse imenovane zasluge le pavje perje?

G. poslancu so v Idriji izročili upokojeni pazniki prošnjo, naj jim izposluje pri ministerstvu tako zboljšanje, kakoršno so dobili aktivni pazniki. Izročili so jo njemu v nadi, da se tudi zanje tako uspešno potegne in jim pomaga, kakor je delaven trpinu. V roko svojega zastopnika prošnje niso izročili, ker ne pričakujejo od njega pomoči, saj nastopa jedino dr. Ferjančič z dovoljno odločnostjo v sedanjih razmerah. Kako bode neki zastopal protikoalijski poslanec prošnjo pri koalijskem ministerstvu, od katerega se je ločil. Ako upa v protikoalijski uspešno delovati ter morda že žanje same uspehe, kamor se obrne, vprašamo vas, koaličije, kdo se moti, ali vi, ki trdite, da morate

ostati v koaliciji, da dosežete kaj uspehov, ali dr. Ferjančič, ki upa vse doseči izven koalicije.

2. Stanje delavcev.

Da pa delavci še niso vsega dosegli, marveč se jim je le olajšalo stanje, pritrjujemo „Narodovemu“ dopisniku tudi mi. Jedini smo tudi v tem, da „v vsakem slučaju je treba imeti zaveden, zložen in organizovan narod za seboj“. Tudi naša misel je, da „zavednost, sloga in organizacija združena z značajnostjo so sredstva, s katerimi se dá vse doseči, brez njih pa nič. Na tem polju deluje lahko vsak, tudi najpriprostejši človek, a delovati tudi mora, ako noče ostati več en suženj, ako noče, da se mu kratijo pravice, ki mu pristujejo po naravnih in državnih zakonih. Teh sredstev se morajo posluževati tudi naši delavci, ako se hočejo znebiti gmotne in duševne sužnosti, v katero jih je spravila tekom stoletij neodločnost in klečeplazenje njihovih prednikov“. Vsako navedeno besedo podpisemo. Svoje potrebe poznajo tudi katoliški, cerkvi prijazni delavci.

3. Namen delavske družbe.

Zato ne umemo, zakaj se zadira dopisnik „Slov. Naroda“ v katoliško delavsko družbo v Idriji, češ, da vodi ljudstvo v sužnost! Vera je torej sužnost, zakaj namen društva je „povsem verski: poživljati in razširjati katoliško zavest in izpolnjevanje dolžnostij, ki jih nalaga vera gledé cerkve in družine, skrbeti, da se na verskem temelju delavci izobražujejo v krščanskem mišljenju in dobrodelnem življenju“. (§ 1. pravil.) To društvo s tem programom torej zapeljuje idrijske delavce. Namen je torej „povse verski“, vera je temelj družbi, in to imenuje torej dopisnik sužnost! Tak program torej je „srednjeveški monstrum“. Pa oglejmo si še posebej ta program in primerjajmo, kako ga razklada dopisnik, navdušen za sveto vero.

LISTEK.

Dve sestri.

(Povest. — Slovaški spisal Sv. Hurban Vajansky.)

(Dalje.)

Varinski, dasi je miloval, časih celô občudoval barona, v celoti ga je obsojal in črtil. Utilitarski duh starega, marljivega sodnika sodil je vsacega človeka, ki se ni pečal z resnim, važnim delom za ničemurnika, za suho oljko na drevesu vsega človeštva. Seveda je on odmerjal jako ozke meje temu resnemu, koristnemu delu. Če že ni maral vseh glečič in romanov, so se mu tembolj morale protiviti baronove vrtoglavosti, ker niso samo nič resnega in koristnega plodile, temveč bile so naperjene proti lastnemu in tujemu imetku, lastnemu in tujemu zdravju. Suhoparna, trezna, toda prozajična duša moža, ki je prebil svoje življenje v železni marljivosti, sovražila je lenobo krepkega in še mladega moža. Za dôbe svojega uradovanja Varinski ni nosil samo svojih, temveč i svojih koleg bremena. Ako se je pripetilo, izvršiti tžaven nalog — „saj je tû Varinski“, ako se je pojavil zamotani referat, zago-

neten slučaj, povsodi in vselej so našli Varinskega, kateremu je bilo delo — življenje. Toda tudi tû velja: V sredi v zlati skledi, tudi z delom se lahko greši. Presegala li ono moči človekove, predčasno uničuje telo, tedaj je tudi delo — greh. Varinski se je postaral z delom prežgodaj. Še le bolezen ga je pregnala od pogubnega ubijanja. Odtodi so prihajali njegovi suhoparni, zastareli nazori, in velik, svetel njega razum so le redko obsevali žarki duševnega, srčnega življenja.

Stastný se je dobro počutil v Varinskega obitelji. Pozneje se je približala i Ana hitrim korakom k družbi. Vojteh jo pozdravi s poklonom, ona lahno pokima z glavo in usede za mizo. Vše se je večerilo, in po ozki Jedlinski dolini zapihljaj čutljivo hladan vetrič, ko oče in mati odideta v hišo. Obe sestri greste s Skastným na sprehod. Hodili so okolo hiše po peščenih vrtnih stezah. Na dvoru sta rezgatala uprežena konja Stastnega in sta nestrpno bila s podkovami ob kameneni dvorni tlak.

Stastný je govoril zdaj z desno sosedinjo „nimfo“ Eleno, zdaj zopet z levo, „zakleto princezino“, kakor je jednoč nazival sestri. V njega duši rodile so se iskrene simpatije do obeh zajedno v enakem stopnjevalju.

„Ve dve se vzajemno spopolnujete“ — reče konečno, — „vsaka je popolno za-se, zato zdi se meni tako blaženo v vajini družbi. Okrepim se za suhoparne posle svojega poklica, kakor prebijem nekoliko ur z vama in vajinimi stariši. Mati vajina je pravi angelj, v njej vidi človek idejal matere in so-proge. Pri vaji je zopet občudovati nedolžno življenje mladosti! To vama napoveduje krasno, srečno bodočnost! To je tolažilno, osrečevalno za nas, ki vidimo dan za dnevom pojave človeške bēde in skazenosti!“ Iz prsij mladega moža otme se globok vzdih, ko je čuteče spregovoril zadnje besede.

Elena se zamisli, a ne črhne ni besedice, ogrinjačo potegne do podbradka. Hlad preleti njen vrat. Morda je to zakrivil večerni vetrič?

Ana koraka na strani prijatelja in znanca izza otroških let. Kot pravnik obiskoval je Vojteh njih dom vsake počitnice.

Vsi trije se zamislijo.

Vojtehu je imponovala Ana še s svojim razumom. Elena je imela porudečeni lici. Bog vé zakaj, ogrtača ji je vihrala po plečih. Rožnato ji je obsevala večerna zarija prelepo krasoto obličja.

Stastný zopet prvi spregovori ter vpraša Ano: „Nu, kaj je z dnevnikom?“

4. Vera in napredek.

Namen družbin je, kakor govore pravila, poživljati in razširjati katoliško zavest. — Vi, dopisnik, trdite, da hoče „uničiti vsak napredek“. Vera, verska, katoliška zavest in napredek se po Vašem torej izključujeta, tedaj ali jedno, ali drugo; ali se oglasimo za napredek, vogo pa izbacimo, ali z vero na dan in napredek v kot! — To so dopisnikove misli, in odločil se je sam že za napredek, zavreči mora torej do sledno tudi vero. Vsakdo pa, ki zavrne vero, je po našem prepričanju brez vere. In vendar se dopisnik tako huduje, da velja „gospodi za brezverca“, proti kateremu hujskajo nevedno ljudstvo javno in tajno. Zakaj se vendar ne priznate za brezverca, čemu silite v vero, ker je po Vaših mislih sužnost, čemu tako slovesno poudarjate, da Vam je vera „najsvetejša“ — nam sužnost niti sveta ni! Pa seveda, zato še nimamo dovolj „soli v glavi“.

5. Cerkev in duševna sužnost.

Namen katoliški delavski družbi je nadalje po § 1. pravil: „poživljati in razširjati izpolnjevanje dolžnostij, ki jih nalaga vera glede cerkve in družine“. — Ali je napačno, ako je delavec skrben varuh svojemu najdražjemu zakladu, dober, vesten oče svojim otrokom? Ali je napačno, ako je v dejanju udan sin cvete cerkve? Delavce hoče po gorenji določbi katoliška družba v tem utrjevati, „Narodov“ dopisnik pa trdi, da hoče družba s tem „ohraniti naše ljudstvo v nevednosti in nadaljni duševni sužnosti“. — Pravite: „naše ljudstvo“ — o ne, tudi „vaše“ ljudstvo, ljudstvo, ki nevede hodi za brezvernimi voditelji, tudi tega ljudstva bi družba ne „ohranila rada v nevednosti in duševni sužnosti“, marveč bi ga rada rešila te tlake ter mu pokazala, kje je prava prostost, ali v cerkvi ali izven cerkve.

Namen katoliške družbe je po istem § 1. tudi: „skrbeti, da se na verskem temelju delavci izobražujejo v krščanskem mišljenju in dobrodelnem življenju“. Dopisnik trdi, da hoče družba „uničiti organizacijo delavcev“. Da je noče uničiti, pové gorenja določba. „Izobraževati“ hoče delavce „v krščanskem mišljenju“; podlaga vsaki organizaciji mora biti jednotno mišljenje, vzajemne ideje vežejo posameznike v skupine. Družba želi vcepiti delavcem krščansko mišljenje, da se potem na podlagi krščanstva organizujejo. Krščansko mišljenje bode dalo delavcem pravo spoznanje njih dolžnostij, krščanstvo jih bode učilo, da niso sužnji, v krščanstvu se človek uči, da imajo tudi delavci svoje pravice, da smejo tudi zahtevati te svoje pravice, ki jim „pristujejo po naravnih in državnih zakonih“, mi pristavljamo, da tudi krščanstvo zahteva te pravice delavcem.

S papeževo okrožnico „Rerum novarum“ v rokah stopijo v imenu svojega Očeta, v imenu svoje cerkve pred postavodajalstvo, zahtevajoč pravic. Vidite, g. dopisnik, take ideje bi družba rada oživila v delavcih, to sme, to more, da se potem na tej podlagi dalje organizujejo.

Ako torej trdi dopisnik, da hoče katoliška delavska družba uničiti organizacijo delavcev, razlagati si moremo to jedino tako, da mu organizacija na krščanski podlagi ni organizacija. Razloži naj nam

„Ubogala sem vas, toda kakšna glupost je to. Sram me je, te vrstice kazati tujim očem, tujemu razumu.“

„Ne verjemite, ne verjemite. Vojteh — gospod odvetnik, meni je prečitala nekoliko strani iz dnevnika. Popolen pisatelj, vzoren pesnik je ta bistra sestra moja. Kot neumna goska zdelo se mi je, da stojim prednjo! Da, celo nekaj zavisti se je rodilo v meni. Pokaži svoj sešitek, pokaži“, in že ji je hotela seči v žep. Ana ni dovolila.

„Morda pozneje.“

Večerna zarija je ugasnila, vetrič bil je hladnejši. Stastný, poslovivši se s starima in mladima, skoči v bričko. Konja hrčeta in peketata po kameniti cesti. Na levo šumi reka v padajočem toku, goré zakriva večerna tma.

„Kaj neki to pomeni?“ mrmlja mladi mož, — „polastili so se me močni burni čuti! Gorim, gorim, ko suha slama, kdo je pač zanetil ta ogenj v mojem srcu?“ Reka je zašumela, kajti voz je drdral poleg negloboke, plitve struge, a ni dala odgovora. Na drugem bregu reke plapolali so ognji prenočujočih brodnikov in razsvetljevali privezane vozove in plave, obložene z belimi diljami.

(Dalje sledi.)

torej, na kaki podlagi si sam misli pravo organizacijo delavskega stanu, ako mu ne ugaja krščansko-socialna!

Toda čemu vpraševati dopisnika po njegovih nazorih o socializmu, saj prizna sam odkritosrečno, da o tem ni imel pojma do zadnjega časa, ko je slišal o tem nekaj v cerkvi. „O socializmu nismo imeli pri nas nikakega pojma, dokler niso slišali tega v cerkvi.“ Čudno je le, da v isti sapi dolži dopisnik cerkev mračnjastva in se huduje, zakaj se poučuje ljudstvo z lece o tacihi predmetih, o katerih dosedaj ni imelo pojma. G. dopisnik, kdo hoče ljudstvo „ohraniti v nevednosti“, možje vašega kroja ali cerkev?

6. Družba in duhovniki.

Dopisniku ne ugaja tudi marsikaj v notranji uravnavi družbe. Najprvo plane seveda po duhovstvu. Čemu treba teh pri družbi in še celo v načelnstvu! Ni mu nikakor všeč, da se predsednik ne voli, temveč je vedno dekan. Naša misel je ta: Ako je dekan zmožen, da je lahko načelnik veliki družbi, celi fari, v kateri biva po večini ljudstvo delavskega stanu, zakaj bi ne mogel biti na čelu manjši družbi, katoliški delavski družbi? Ali je za tak posel nezmožen?

Tudi knjižničar mora biti duhovnik, roga dopisnik. Da je za ta posel duhovnik dosti zmožen, gotovo mej najzmožnejšimi, ali Vi to tajite? Duhovnik gotovo najbolje pozna slovo, duhovnik pa zna tudi previdno presojati, kako naj razdeli mej ljudstvo knjige. Ako Vam torej določba, da bodi knjižničar duhovnik, ne ugaja, bojite se najbrže, da bi tako po previdnosti duhovnikovi ne prišli slabi spisi ljudstvu v roke. Ta Vaš strah je popolnoma opravičen, slabe knjige in časniki iz katoliške družbe ne zaidejo med ljudstvo.

7. Družba in uradniki.

Ne zdi se dopisniku prav, da se volijo v odbor štirje odborniki „izmed častnih članov, dobrotnikov, meščanov in uradnikov“. — Dobrotnikov dopisnik ni podčrtal. To se mi zdi umevno, da oni, ki daruje, društvu 30 gld., v dejanju pokaže ljubezen za stvar. Torej bode gotovo tudi deloval v njen prospeh v slučaju, da je voljen v odbor.

Ni pa prav dopisniku, da bi sedel kak meščan ali uradnik v odboru. — § 7. družbinih pravil pravi: „Družbenik more biti vsakdo, ki je izpolnil 16. leto.“ Pristopijo torej v družbo lahko poleg delavcev tudi meščani in uradniki. In ker je v Idriji teh ne malo, zakaj bi ne smeli imeti v odboru po jednega zastopnika? Ako pristopijo v delavsko družbo, ali ne pokažejo s tem, da se zanimajo za delavski stan? Zakaj bi torej jeden ali drugi izmed teh ne smel tudi odbora podpirati z dobrimi nasveti. Delavca in uradnika že služba veže, ali ni najlepše, ako uradniki in delavci složno postopajo. Obžalovanja vreden je le oni uradnik, ki bi se sramoval biti v skupni družbi z delavcem. Pošteni uradniki so katoliški družbi in poštenim delavcem dragi, proti njim mi ne hujskamo!

8. Kdo odločuje v družbinem odboru?

Dopisnik nadaljuje, potem ko je obral predsednika in knjižničarja ter štiri odbornike: „In ta odbor sme: prenarajati družbina pravila...“ Teh 6 mož torej že ves odbor! Vsak „Narodov“ čitatelj si bode to mislil. Pa saj to je dopisnik nameraval. Zakaj bi bil sicer utajil, da je po pravilih petnajst odbornikov in med te se mora voliti devet odbornikov izmed delavskega stanu! Kdo torej prenaraja pravila, kdo odločuje, kje je večina? Kdo tlači delavce v odboru?

Ne ugaja dopisniku, da „sme načelnik sam vsakateremu vsprejem v družbo odrediti in da ima sam pravico družbenike izključiti“. Zakaj bi vendar ne smel? Saj naše mesto Idrija ni tako veliko, da bi g. dekan kolikor toliko ne poznal ljudstva; ako pa koga ne pozna, tedaj po pravilih odločuje nadpolovična večina odbornikov. Tega seveda dopisnik ne pove, potem bi ne mogel nikogar speljati, ako bi ne trgal posameznih stavkov.

Sicer pa načelnik kar tje v en dan tudi ne more in ne sme izključavati udov. V pravilih je natančno določeno kdaj: Ako družbenik skrivoma podpihuje družbenike proti načelnstvu, ako nasprotuje družbinemu namenu, ako se je vdeležil pretepa, poboja, tatvine, goljufije ali proticerkvene in protidržavne agitacije, ako ne plača 3 mesece

zapored družbenine. — Koliko časa se dadó skrivati take napake? Čemu bi torej v takem slučaju ne mogel načelnik sam odrediti sprejema, zakaj ne mogel nerednega družbenika izključiti, ko bi po pravilih isto storil odbor, in tudi stori, ako načelnik sam ne? Ali bi društva, katera hočete s svojim proti katoliški družbi naperjenim dopisom braniti, dasi jih nobeden ne napada, ali bi ta društva razvpite družbenike še obdržala?

Dopisnik se čudi določbi: »Brez predsednikovega potrdila ni nobeden občni zbor in nobena odborova seja sklepna.« — Ali pri Vaših društvih zborujete brez predsednika? Pri odborovih sejah in občnih zborih našega društva mora biti načelnik vedno navzoč, tega pomena je omenjena določba. Ako je predsednik odsoten, namestuje načelnikov namestnik. Brez načelnika ni noben zbor sklepčen.

Naposled dopisniku tudi ni prav, da »more načelnik vsakatega uda ali neuda, ki bi kalil mir ali red na shodu, zboru ali veselici, po rediteljih odstraniti.« Podčrtal je dopisnik besedo »odstraniti«, torej to mu ni všeč. Kaj pa storé v drugih društvih z razgrajalci? Priljubljeni jim menda vendar niso oni, ki motijo shode! Najbrže jih tudi Vaša društva odstranjujejo, saj o »delavskem bralnem društvu« sami trdite, da dajejo na neki posebni »način« slovo »ultraklerikalcem«. Kako more društvo neljube ude »odstranjati« ako nima take določbe v svojih pravilih? Ako pa jo ima to društvo in mu dobro služi, zakaj bi ta določba bila neprimerna za našo družbo?

9. Sv. Oče Leon XIII. in delavske družbe.

Ob koncu naj pojasnimo še, kje smo dobili ta »srednjeveški monstrem.« Pravila katoliške delavske družbe so sestavljena popolnoma po željah sedanjega sv. Očeta Leona XIII. Že katoliške družbe ali združevanja sama so posebna želja sv. Očeta. Priporočali so jih že v okrožnici proti frimasonskim društvom: »Se neka naprava je, ki so jo jako modro omislili naši predniki, ki se je pa v teku časa opustila, in ta nam je prava predpoda in vzor za kaj jednacega v današnjem času. Na delavske družbe mislimo; vera naj jim bode vodnica, ki varuje imetje in нравno življenje. Tisti, ki poleg trudopolnega dela tudi še v revščini žive, so pred vsemi drugimi podpore in ljubezni jako vredni... Zatorej bi prav iz srca želeli, da bi škofje zopet taka društva osnovali v zveličanje ljudstva. Ne malo nas pa razveseljuje, da so na mnogih krajih taka društva že ustanovljena — ki imajo le en smoter, in ta je: podpirati pošteni delavski stan.«

Posebej pa priporočajo katoliška delavska društva v svoji okrožnici o delavskem vprašanju: »Krščansko misleči delavci vidijo, da morajo postati ali udje društev, ki v nevarnost stavijo njih vero, ali pa morajo sami snovati društva, da se z združenimi močmi uprejo grdemu, a po natančnem načrtu določenemu stiskanju. Vsak, ki neče v nevarnost staviti najdražjih svetinj človeštva, mora spoznati, da so taka društva zelo času primerna in zaželena.«

Dali so sv. Oče tudi nekatere migljeje, kako si mislijo katoliško društvo.

Podlaga bodi vera: »Vera naj jim bode vodnica.« Ali v okrožnici o delavskem vprašanju izjavljajo naravnost: »Vera mora biti društvu nekaka podlaga njegovih naredb. Vernost udov jim mora biti najpoglavitejši namen in zaradi tega mora krščanska vera prešinjati vso uredbo. Sicer bi društvo kmalu izgubilo svojo prvotno podobo, prišlo bi v eno vrsto z onimi društvimi, ki izključujejo vero iz svojega kroga.« — »Kristus Gospod je postavil razločevalno znamenje med neverniki in kristijani z besedami: Tega vsega iščejo neverniki. Išcite pred vsem kraljestva božjega in njegove pravice.«

Važno je po mislih sv. Očeta, da se ne izključujejo iz društva delodajalci, oziroma pri nas uradniki radi soglasja: »Kot posebno važen namen mora veljati soglasje med de-

lavci in delodajalci gledé na pravice in dolžnosti." Celo v načelnístvo voliti jih nasvetujejo: „Želeti bi bilo, da bi imela odločevalna sodišča zastopnike delodajalcev in delavcev.“

Da naj se i duhovniki udeležujejo takih društev, dokazuje prej omenjeno mesto iz okrožnice proti prostozidarjem. Celó osnujejo naj po nasvetu sv. očeta take družbe. Tudi v načelnístvu je dobro, da je kdo: „V imenu škofovem sodelujejo gledé na versko stran vrli udje svetnega in samostanskega duhovništva pri vodstvu društev.“

Jasno so izrekli tudi namen takih društev: „Ta društva imajo kraljestvo božje kot svoj poslednji namen.“ In na drugem kraju: „Delati je treba, da setemeljito pojasnjujejo zmote časa (pridigati torej o anarhizmu in komunizmu je po volji sv. očeta) in slepila verskih sovražnikov, skrbeti treba za pouk in svarila gledé na vablivo zapeljevanje. Vzbujajo naj se udje, da cenijo pobožnost in službo božjo, zlasti naj se pazi, da posvečujejo nedelje in praznike. Delavci naj se poučujejo, da časté in ljubijo cerkev božjo kot skupno mater, da so poslušni njenim zapovedim in da se vredno udeležujejo milosti nje zakramentov, ki z božjim duhom čistijo dušo in jo napolnjujejo s krepostjo.“

Ali dobivajo, g. dopisnik, v Vaših društvih vse te hrane? Prav, če jo! Potem med raznimi društvi ni nasprotja. Kakor vidite, poudarjajo sveti oče ravno ono najbolj, kar Vam najmanj ugaja. Oprostite pa, da hočemo mi poslušati glas svojega najvišjega pastirja, gotovo vé ta najbolj ločiti, kaj je katoliško ali versko. Da, mi se klanjamo sv. očetu — in Vi? Načela katoliške družbe so načela svetega očeta, kakor razvidite že lahko iz onih par stavkov, ki smo jih navedli.

Vam so torej načela Leona XIII., čegar modrost občuduje vesoljni svet — „srednjeveški monstrum“. Ali je treba zeló osoljenih možgan, da se pride do tega zaključka? Naša poslednja beseda: Kjer je načelno nasprotstvo, pojasnilo nobeno ne pomaga.

Državni zbor.

Dunaj, 20. aprila.

Budžetna razprava.

(Deseti dan.)

Poslanska zbornica je včeraj dovršila proračun ministerstva za deželno brambo. Ker danes zaradi raznih odsekovih sej ni javne seje, naj za jutranji list podam še nekoliko dodatkov iz včerajšnje seje. Poslanec Nitsche je priporočal peticijo meščanskih strelskih društev in v tej peticiji nasvetovane premembe domobranskega zakona. Za njim je Biankini najprej v hrvatskem in potem v nemškem jeziku razpravljal velike stroške, ki jih žandarmerija prizadeva deželam, in nasvetoval resolucijo, da naj država skrbi za dotične stroške. Dalje je govoril o deželnih brambovcih v Dalmaciji in se pritoževal, da častniki ne razumé dovolj hrvatskega jezika in da se zaradi tega z vojaki ne morejo sporazumeti. Tudi o tem je tožil, da preveč surovo ravnajo z ljudmi in da so vojaške vaje pretežavne, potem je začel razpravljati domobranski zakon. Koga je podpredsednik dr. Kathrein opominjal, da je ta reč dognana in da ne gré več govoriti o njej, odgovarjal je Biankini, da se sme pri centralu vse govoriti, ter je opozarjal na premnoge izseljence hrvatske, ki živé v oddaljenih pokrajinah ameriških, kjer ni mogoče priti do konzula in se pri njem oglasiti v smislu domobranskega zakona. Na ta način se bode s Hrvati, ki so pošteno doslužili vojaško službo, ravnalo kakor z beguni. Dajte avstrijskim narodom, sklepal je Biankini, njihove pravice, njihovo prostost, njihov jezik, njihov narodni razvitek: to bo najboljšé domobranstvo in najboljši vojni zakon.

Graški poslanec Hoffmann-Wellenhof razpravljaj je primerno podporo k vojakom poklicanih rezervistov, zahteval boljšo hrano za vojake, grajal napravo, da morajo enoletni prostovoljci za kazen eventualno služiti dve leti in konečno pretresal vojni kazenski zakon. Tudi dr. Menger

je govoril o tej reči in dokazoval nujno potrebo vsestranske premembe vojnega kazenskega zakona, ob enem pa je priporočal, da naj se malim obrtnikom izroča izdeljatev za vojno in deželno brambo potrebnih rečij. Gledé premembe vojnega kazenskega zakona uasvetoval je tudi primerno resolucijo

Za Mengerjem bila je razprava zaključena in sta kot glavna govornika prišla k besedi mladočeski poslanec dr. Pacak in poljski poslanec Popowski. Prvi je tožil, da se češkim polkom uvrstujejo častniki, ki ne umé češkega jezika in ki grdo ravnajo z vojaki. V dokaz te trditve je naštel celo vrsto izgledov, ki so se godili po raznih krajih in pri raznih polkih.

Popowski je spominjal na mnoge samomore pri vojaštvu, ki so včasih posledice slabega ravnanja z vojaki, pa tudi otožnosti po domu in drugih nravnih lastnostij. Najboljši pripomoček zoper samomore je gojitev pravega vojaškega duha in strah božji, ker nraveni in verski čuti jako vplivajo na vojaštvo. Zato obžaluje, da so odpravili nekdanje polkovne vojaške duhovne, ki so bili nekaki sredniki med častniki in prostaki.

Minister o dvoboju.

Tudi deželnobrambovski minister grof Welsersheimb je bil za Šilom in pred Mengerjem poprijel besedo in v razgovor spravil mnogo perečih zadev. Priznaval je, da se pri obilnem številu naših vojakov in različni oliki semtertje res kdo v razburjenosti svoji spozabi in grdo ravna z vojaci, ali taki slučaji so jako redki in odpustljivi, kar vsi umé, ki so služili v vojakih. Sicer pa se ostro kaznujejo vsi, ki se v tem oziru pregreše. Pravo je minister zadel, da je tudi dvoboj razpravljaj v svojem govoru.

»Ne samo po državnih in vojnih zakonih, rekel je minister, ampak tudi po cerkvenih določilih so najostreje kazni določene zoper dvoboj. Če pa pri vsem tem niso mogli uničiti te pošasti — katero namenoma tako imenujem — se mi zdi, da tudi poskus enega ali drugega deželnega zbora ali tudi državnega zbora sam tega ne bode odpravil, pač pa k temu pripomogel. Pred vsem oporekam trditvi, da se dvoboj pri vojni pospešuje. Nič več ne velja misel, da človek z dvobojem kaže pogum; že obleka, katero nosimo, priča, da moramo imeti pogum, da je to naša dolžnost, pa za druge namene, za višje in plemenitejše namene kakor za osebni dvoboj. (Pritrjevanje in pohvala.) Vojno vodstvo gotovo tudi ne more zavzemati stališča, da bi pospeševalo, kako bi se morili med seboj; naše moči so za kaj boljšega namenjene. Dvoboji so se pri vojaštvu v primeri s prejšnjimi leti jako zmanjšali, morda veliko bolj, kakor v nekaterih drugih krogih — ne govorim od tod — pa prav v postavodajalnih skuščinah se včasih prava bolezen razširja v tem oziru. (Klici na Ogerskem.) Nečem imenovati nobenih imen; to ni posameznost, ampak bolesta prikazen v nekaterih krogih. To mora imeti svoje vzroke, in vprašati se moramo, ako se hočemo res objektivno ogledati, od kod nastajajo dvoboji? Nastajajo iz žaljenja časti; in če vidimo, kako varstvo čast najde v postavah in človeški družbi, bomo morebiti spredvideli, zakaj se v tem oziru dozda še ni posrečilo izključiti samomoč. (Pritrjevanje.) Dajte razžaljeni časti poroštvo, da bode popolno zadoščenje našla v zakonih in človeški družbi (pohvala), in vsi bodo odtistihmal edini v sodbi, da vsakdo zasluži smrt, ki išče dvoboj. Dokler pa tega ni, kar se tudi pri najboljši volji ne more naenkrat zgoditi, se bode samomoč morda nekoliko omejila, pa ne čisto odpravila. Pri tej priliki bi vas spominjal na določbe gledé častnih svetov pri vojni. Napočna je misel, da ti častni soviti razsojajo o dvobojih. Ti soviti le splošno določujejo, ali je bila v istini žaljena čast ali ne, in v 99 slučajih od 100 zabranjujejo, da se ne godé nečastne reči. Vojna toraj kolikor mogoče vse stori, da se to vprašanje reši, zato je treba vojni tudi zaupati.«

Mali obrtniki in oskrbovanje vojnih potreb.

Gledé malih obrtnikov, ki naj bi preskrbovali za vojno potrebne reči, rekel je minister, da je treba v tem oziru sistematično napredovati in da se morajo mali obrtniki sami med seboj prav organizovati, ker je bilo treba velike prizanesljivosti, da se z njimi pričete poskušnje niso podrle.

Na pritožbe Biankinijeve zaradi deželnih stroškov za žandarmerijo odgovarjal je minister, da name-rava zbornici predložiti nov zakon o žandarmeriji, v katerem se bode določevalo tudi o stroških za njo. Gledé narodnega jezika zagotavljal je minister, da se vojna uprava kolikor mogoče ozira na razne narodnosti, ako le vojna služba in državne koristi škode ne trpé. Velike nevarnosti bi pa po njegovem mnenji nastale, ako bi se vojna po narodnostih osnovala, ker bi se potem lahko zgodilo, da bi se razni oddelki med seboj vojskovali, namesto skupno proti vnanjemu sovražniku. Gledé premembe vojnega kazenskega zakona rekel je minister, da je treba velike previdnosti, ker bi reč sicer več škodovala, kakor koristila.

Po končni besedi poročevalca barona Šveljuna bil je potrjen proračun za deželnobrambovsko ministerstvo.

Pred sklepom se je vprašal je dalmatinski poslanec grof Bonda učnega ministra, ali hoče skrbeti, da deželni šolski svet nemudoma reši prošnjo italijanskih prebivalcev v Šplitu in za njihove otroke napravi italijansko šolo. Poslanec Kaizl pa je vprašal justičnega ministra, kako more z ozirom na jasne določbe državnih temeljnih zakonov in tiskovnega zakona opravičevati odredbo, s katero je državnim pravdníštvom naročil nadzorovati natis državnozborskih govorov čeških.

Prihodnja seja bo jutri, danes pa zborujejo razni odseki, med njimi davčni odsek že dopoldne, tiskovni odsek pa ob 6. uri, permanentni obrtni odsek ob pol 7. uri in veliki obrtni odsek ob 7. uri zvečer.

V poljskem klubu nasvetoval je včeraj demokratski poslanec Lewakowski, da naj klub grajo izreče poljskim poslancem, ki so v volilnem odseku glasovali za odložitev razprave o volilni reformi. Po obširni in jako živahni razpravi, katere sta se vdeleževala tudi ministra Jaworski in Madejski, se je klub izrekel solidarnim s svojimi tovariši v volilnem odseku, ter je z vsemi glasovi proti edinemu Lewakowskemu odklonil njegov nasvet.

Gimnazija v Celju.

(Govor poslanca gosp. Mihe Vošnjaka v drž. zboru dne 6. aprila 1894.)

(Dalje.)

Samo zaradi treh borih dvojezičnih paralelk na nižji gimnaziji v Celju se napravlja toliko krika. Seveda je list g. dr. Foreggerja, „Deutsche Wacht“, v Celju — mimogredé bodi opomnežno, da se govori, da je list lastnina dr. Foreggerja — že pred leti imenoval mesto Celje „goreč grm“, v katerega jedru je skrito nemštvo, kateremu gorečemu grmu se ne sme od nobene strani preveč približati! Če se, gospóda moja, iz Gradca peljete v Ljubljano, vidite včeraj in danes tolikrat imenovano mesto Celje, katerega prebivalstvo se je zadnjih deset let pomnožilo za 600 do 700 duš, kakor je sam včeraj povedal g. Foregger.

Pa če tudi je res, da se je število prebivalstva pomnožilo s kacíh 5400 na 6200, imamo vendar le še mestece s kacími 6000 prebivalci in mari naj to mestece vlada, kakor je o svojem času pisala „D. Wacht“, vso notranjo politiko avstrijsko? Kaka predrznost!

Mestece Celje, katerega zastopnik je dr. Foregger — jaz ga izrecno označujem za zastopnika celjskega mesta, ker to odločuje v okraju, v katerem je voljen — pri volitvah ovlađujejo uradniki. Torej s pomočjo uradnikov je on tudi pri poslednjih volitvah prišel v to visoko zbornico. Zato mi je nerazumljivo, kako je on mogel navajati, ko je govoril o zatiranju nemštva na Dolenjem Štajerskem, zlasti v Celju, da so se pod prejšnjo vladó poslovavili uradi.

Jaz bi s svoje strani izrekel prepričanje, da niti prejšnja niti sedanja vlada prav ne izbira pri namešćanju uradnikov. Tu so ravno posebne razmere, o katerih se je večkrat tukaj govorilo in o katerih danes nočem dalje govoriti. Ostanimo pri gimnaziji v Celju. Jaz sem tamošnje razmere že nekoliko narisal. Dovolite mi, da še pristavim nekaj statističnega gradiva, da bodete videli, koliko je opravičena nemška gimnazija v Celju in če je naša zahteva opravičena. Jaz sem pobral podatke o številu učencev iz letnih poročil od leta 1890 do sedaj. Omenil sem že, da so v Celju že faktično paralelke. Prvi

in drugi razred sta tako prenapolnjena, da se vselej morate razdeliti v dva oddelka. Samo da se v Celju ne ozirajo na načelo, da bi se pri razdeljevanju učencev ozirali na narodnost, temveč učence razdelé kar po abecedi. Leta 1890/91 je na spodnji gimnaziji v Celju bilo 81 nemških in 108 slovenskih učencev. Leta 1891/92 je bilo 81 nemških in 110 slovenskih in tekoče leto je pa 74 nemških in 131 slovenskih učencev.

Taki so učenci v Celju po uradnih izkazih, oziroma letnih poročilih. In kakšen je tako imenovani pripravljalni razred? To je naprava, ki nas vedno sili, da zahtevamo, da se preosnuje gimnazija v Celju. Omenil sem že, da je preosnova gimnazije v Celju že od leta 1880 na dnevnem redu vis. zbornice. S tem letom se je začelo neko gibanje v kmetijskih občinah na Dolenjem Štajerskem, da se namreč mora pouk v ljudskih šolah uravnati po pedagogičnih načelih.

Slovensko prebivalstvo se je poprijelo načela, katero so nemški pedagogi postavili in se ga tudi držé, da mora biti materni jezik poučni jezik na ljudskih šolah. Slovenci zahtevajo, da se to načelo porablja tudi v slovenskih ljudskih šolah. Za to opravičeno zahtevanje se s prva učna uprava ni brigala. Hvala Bogu imamo za take stvari višja sodišča na Dunaju in upravno sodišče je odločilo v korist pritožujočih se občin, da mora biti v slovenskih ljudskih šolah slovensčina učni jezik. Učni vspehi bili so čudoviti boljši, ko se je vpeljal tak pouk. Posledica temu je bila, da nemški šolski pouk v ljudskih šolah mimo poprej ni trpel, da je pa ljudstvo naučilo se, še bolj ceniti materinščino, kakor jo je cenilo poprej.

Učenci iz slovenskih ljudskih šol prihajajo potem v Celje. Ker so se pa pokazale težkoče zaradi neposrednega vsprejetja v čisto nemški gimnazijski razred in se slovenske paralelke niso hotele osnovati, osnoval se je tako imenovani pripravljalni razred, v katerem se učencem iz slovenskih ljudskih šol tako ubija nemščina v glavo, da lahko vstopijo v prvi razred gimnazije.

Ne morem popisati, kaka nevolja je nastala v udeleženi krog radi te naprave, te krivice, ki se je storila našemu narodu, da slovenski otroci samo zaradi tega morajo jedno leto dalje hoditi v gimnazijo, ker imajo slovenske stariše in so hodili v slovenske ljudske šole, kakor Celjani.

Ta pripravljalni razred je bil in je, kakor sem že poprej rekel, največja krivica, ki se more storiti kakemu narodu.

Gospoda moja! Dr. Foregger govoril je včeraj o enakopravnih in neenakopravnih narodih. Toliko mi bode vendar priznati, če smo enakopravni gledé na krvni in denarni davek, da moremo biti tudi enakopravni gledé na pouk. (Tako je!)

Če gospod Foregger misli, da mora igrati nekako vlogo zagovornika našega naroda, če se ponša kot njegov dobrotnik gledé na učenje nemščine v ljudskih šolah, moram mu povedati: Naš narod ne potrebuje takega zagovornika, ker naš narod sam in njegovi postavni zastopniki v prvi vrsti vedó, kaj našemu narodu ugaja in kaj mu je treba. Prazno besedičenje je, pa nič drugega, ako se vedno trdi, da smo mi sovražniki nemščine. Mi nismo njeni nasprotniki, temveč le želimo, da se uči po pedagogičnih načelih.

Mi zahtevamo, da se ljudska šola ravna po pedagogičnih načelih, da se v nižjih razredih uči jedino slovenski, da se učenci izobražijo v jeziku, v katerem jim je slediti pouku. V višjih razredih imamo tudi pri nas tako nemški pouk in učni vspeh, kakor mislim, je sedaj ugodnejši, nego je bil poprej, ko so učence v prvih ljudskošolskih razredih, če tudi niso znali besedice nemški, z nemščino mučili. (Tako je.)

Mi smo želeli še večjo izobraženost našega naroda, ko smo zahtevali slovensko ljudsko šolo. Da pa morejo učenci teh šol potem kar vstopiti v gimnazijo, je pa vendar tako pravična zahteva, da je noben pravicoluben človek ne more oporekati. V štirih nižjih dvojezičnih razredih se bode pač vsak učenec toliko priučil nemščini, da bode mogel vstopiti v čisto nemško višjo gimnazijo. Mi mislimo, da bi se na ta način več storilo za priučenje nemščine, kakor po nasprotnem potu, ki je sedaj tako priljubljen učni upravi in ga zagovarjajo nasprotniki naši. (Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 21. aprila.

Mladočeht. Dr. Vašaty je v državnem zboru skušal s tem doseči, da pridejo češki govori njegovi v stenografičen zapisnik, da jih je potem v zbornici prečital v nemščini. Večina mladočeskega kluba se pa ne vjema s takim postopanjem, ker taki prevodi le ponižujejo veljavo češčine. Ni dolgo tega, ko se je namreč še sam dr. Vašaty izrekel proti takim prevodom. Zmernejši člani mladočeskega kluba sploh niso zadovoljni s postopanjem Vašatyja, Březnovskega in dr. Šamaueka v državnem zboru, ki s svojimi pretiranostmi le češki narod spravljajo ob dobro ime. Govori se, da misli klub poostri svoja pravila, da ne bodo več take stvari mogoče, kakor so se dogajale pri debati o potrebnostih za najvišji dvor v zbornici poslancev. To bi mladočeški klub že davno bil storiti moral. Sicer pa niso gori omenjeni možje, ki so Mladočehe zavodili na napačna pota, temveč v prvi vrsti dr. Gregor. Vašaty in tovariši le dosledno hodijo za dr. Gregrom. Dvomimo pa, da bi se klub toliko ohrabil, da bi kako omejil dr. Gregra.

Volilna reforma v poljskem klubu.

Te dni se je poljski klub posvetoval o volilni reformi. Demokratični poslanci dr. Lewakowski je predlagal, da se izreče nezaupnica poljskim članom odseka za volilno reformo, ker so glasovali za to, da naj se posvetovanje odloži. To dokazuje, da gospodje za volilno reformo prav ne marajo. Liberalnim članom poljskega kluba je očital, da niso dovolj stanoviti, kadar gre za zares napredno načelo. Minister Jaworski je naglašal, da je vlada odkritosrečno vsprejela volilno reformo v svoj program in bo že tudi gledala, da se izvrši. Veliko je pa seveda odvisno od koaliranih strank. Minister odločno zavrača očitanje, kot bi poljski klub ne bil za volilno reformo. V imenu poljskega kluba izjavili so se zanj v zbornici on, pozneje Benoe in Zaleski. Minister Madejski misli, da vlada poprej ne more predložiti volilne reforme, dokler se koalirane stranke med seboj ne sporazumijo, ako noče reforme spraviti v nevarnost. Še več govornikov je zagovarjalo postopanje poljskih članov v klubu. Jedrzeiowicz pravi, da bi bilo brez vsacega pomena, da se je odsek posvetoval o 26 iniciativnih predlogih in jedni vladni predlogi. On je v sporazumljenju z vsemi koaliranimi strankami predlagal, da se posvetovanje odloži. Pietek obžaluje, da se ni v klubu poprej posvetovalo; sicer pa on zaupa v obljubo vlade. Rutowski misli, da se odsek o Taaffejevi predlogi o razširjenju volilne pravice ni mogel posvetovati, ker bi to bilo nezaupnica za sedanjo vladó. Ko je Lewakowski izjavil, da ostane pri svojem predlogu, se je glasovalo in vsi klubovi člani razen predlagatelja so glasovali proti Lewakowskega predlogu.

Dunajska demokratska stranka se začelja cepiti. Nekateri so za zblizanje s socijalnimi demokrati, drugi pa za zblizanje z liberalci. Poslednji se hočejo organizovati kot posebna stranka, katera se pa najbrž kmalu spoji z židovskimi liberalci.

Civilni zakon na Ogerskem. Tabor Srbov v Karlovcih, kateri je protestoval proti cerkvenim reformam ogerske vlade bil je jako dobro obiskan. Došlo je bilo kacic 20.000 Srbov iz obeh državnih polovic. Patrijarh je imel slovesno službo božjo in dal shodu svoj blagoslov ter obljubil, da bode glasoval s škofi proti civilnemu zakonu. Cerkev in vse ceste so bile napolnjene z ljudmi. Došlo je tudi več bivših graničarskih častnikov in dosluženi vojakov z hrabrostnimi svetinjami. Mesto je bilo okrašeno. Kmetje iz okolice so kar v trumah prihajali v mesto. Ob 11. se je začelo zborovanje in se najprej odposlala udanostna brzojavka na cesarja. Govorili so baron Zivković, dr. Polit, Desančić in Pavel Jovanović, ki so vsi označevali srbske poslance, ki so glasovali za civilni zakon, za narodne izdajice. Na taboru je bilo zastopano nad osem sto občin in došli so brzojavni pozdravi iz vseh krajev države, zlasti tudi od škofov in rumunske narodne stranke. Vsprejela se je resolucija, v kateri se cerkvena reforma označuje za napad na zajamčeno cerkveno avtonomijo, katero so predniki pridobili z žrtvami za domovino. Sklenilo se je, da se naj takoj skliče kongres in da naj Srbi vzajemno postopajo s katoliki. Shod se je vršil v največjem redu.

Cerkvena politika francoske vlade.

Nekateri optimisti so se nadejali, da se razmere za katoliško cerkev zboljšajo pod sedanjo vladó. Novejši dogodki pa kažejo, da so se motili. Te dni je

vlada ustavila plačo lyonskemu škofu, ker je v pastirskem listu obsojal zakon o zaračunanju stroškov za cerkvene stavbe. Učni minister je pa pozval vse škofe, da mu v osmih dneh predložé vsa pisma, ki so jih v tej stvari razposlali župnikom. Škofje najbrž ministru ne ustrezajo, ker je pač predrzno, da bi vlada nadzorovala njih občevanje z župniki. Razmere med vado in cerkvijo se torej utegnejo poostriiti.

Anglija. Konservativna stranka se že začelja bati, da liberalci utegnejo kar odpraviti gospodsko zbornico ali pa jo brez nje dovoljenja preustrojiti, ako bi delala vladi zadrege. Zaradi tega so začeli sami misliti na preosnovo zbornice. Salisbury se je izrekel, da se naj bi imenovalo večje število dosmrtnih članov. S tem bi bilo vsaki vladi dano neko sredstvo, da polagoma dobi v gospodski zbornici večino.

Portugalsko. Volitve za zbornico poslancev so ugodneje izpale za vladó, nego se je pričakovalo. Vlada bode imela kacic 50 glasov večine. Voljenih je bilo le kacic 50 naprednjakov in 2 republikanca. V Lizaboni, kjer so pred štirimi leti bili voljeni 3 republikanci, voljeni so letos štirje vladni privrženci. Nikakor se pa iz izida volitev ne sme sklepati na pravo mišljenje dežele. Volitve se niso slobodno vršile. Vlada je prepovedala opoziciji vse volilne shode, razpustila vse opozicijske volilne odbore. Za vladne kandidate delalo se je z vsemi silami, opozicija pa ni mogla razviti svoje agitacije. Zato ne moremo reči, da bi republikansko mišljenje v deželi kaj pojenjalo. Pri volitvah se ni moglo pokazati, ali bati se je, da se pri kaki drugi priliki pekaže na vse nevarnejši način. Vladno postopanje pri volitvah je gotovo le še povečalo nevoljo med narodom.

Cerkveni letopis.

Katoliški Poljaki v Rusiji.

Iz Vilne se nam poročajo zopet nekatere žalostne novice o imenovanem poglavju. Gubernator je zaukazal, da morajo poljski učenci in učenke ob gala-praznikih, t. j. v dvornih praznikih kot n. pr. o godu carjevem itd. udeležiti se božje službe, ne v katoliški, marveč v razkolni cerkvi. Tu morajo se "poklanjati" (stojéč se pripogibati do zemlje) in poljubljati trrameni križ. To zelo žali katoliško čuvstvo in mnogo učencev se zaničevalno izražá o takem prisiljenem bogočastju. Škof je ugovarjal gubernatorju, ker tako udeleževanje ni dovoljeno katoličanu po cerkvenih zakonih, toda nič ni pomagalo. Rusi vabijo Poljake v svoje cerkve — s silo.

Uradniki so dobili nalog, naj pri spovednicah pazijo, je-li so vsi ljudje samo iz jedne fars. Izdal se je namreč zakon, da ni dovoljeno izpovedovati ljudij iz drugih far. Namen temu zakonu je odpraviti božja pota. Če ne smejo iti romarji na božjih potih k spovedi, čemu naj bi hodili tja.

Župnikom se je ukazalo, da morajo ruskim pom pokazati "status animarum". Kogar pop izbriše, bo zapisan med razkolnike. — Nedavno je škof obiskal lid-ki in radon ski dekanat. Povsod ga je spremljala policija, da bi kakega bivšega zjedinenca ne birmal. Slavoloke po vaseh so podrli kozači, ki so tudi razganjali ljudstvo zbira oče se v procesijah k pozdravu svojega škofa. Ta je moral tiho priti do cerkve, kot kak uradnik nižje vrste. — Da, dokler ne bo Rusija katoliška, bo pomenilo vedno, da mora vsak pod njeno vladó biti — razkolnik.

Socijalne stvari.

Bodočnost avstrijskih Nemcev.

(Priobčil Zdravko.)

Da moremo soditi dalje o usodi Nemcev, moramo poznati tudi razmerje med narodnostjo in smrtnostjo. V l. 1881 je sostavljaj letni prirastek v nemških krajinah — 5.17%, severno-slovenskih — 10.09%, v slovenskih — 7.73%, v ital. Tirolah — 5.92%, v Primorji 8.34%, v Galiciji — 9.88%, v Bukovini — 11.89%, v Dalmaciji — 15.00%. V sudatskih krajih, kjer žive Nemci ob strani Čehov, razmnožujejo se Nemci za polovico počasneje nego Čehi. „Po tem vidimo — pravi Hainisch z ozirom na te številke — zakaj se v mesta z mešanimi naselniki selijo večinoma Slovani, zakaj je tako težko pripraviti semkaj nemško služničad in nemške obrtne pomagače in učence in zakaj je vsako nemško mesto, ki postane središče obrti ali kupčije v nevarnosti, da zgubi radi primešane tuje krvi narodni značaj. Žalostno je, da so avstrijski Nemci v takem položaju, ali resnica nam brani po-

lagati odgovornost na kogar koli radi položaja, ki je rezultat naravnih sil.

Ako uže povprečni prirastek Nemcev daleč zaostaja za slovanskim in italijanskim, nahajamo tudi med posameznimi nemškimi kraji jako zanimive razlike. Na 1000 prebivalcev je prirastek za l. 1881—1885 znašal

1. Dolenja Avstrija: na Dunaju — 9.23, v ostalej d. Avstriji — 4.88; povprečno — 6.24.

2. Notranja Avstrija: Gorenja Avstrija — 3.71; Solnograško — 2.12; nem. Štajersko — 3.11; nem. Koroško — 4.80; nem. Tirole — 0.31; Predarelsko — 3.41; povprečno — 2.84.

3. Sudetske dežele: nem. Češka — 6.83; nem. Moravska — 5.74; Šleska — 5.84; povprečno — 6.81.

Mejtem ko opazamo v sudetskih deželah se precej izdatni prirastek, raste naseljevanje v notranji Avstriji jako počasi, v nekaterih delih v alpskih deželah celo skoro zaostaja.

V čem torej tiči vzrok različnega razmnoževanja avstrijskih Nemcev in Slovanov. Možni so le trije slučaji:

1. Pri jednaki rodnosti Slovanov in Nemcev je smrtnost Nemcev večja.

2. Pri jednaki smrtnosti obeh je rodnost Slovanov večja.

3. Rodnost Nemcev je manjša, smrtnost pa večja nego pri Slovanih.

Statistika kaže, da velja za Nemce zadnji slučaj.

Pustimo smrtnost na stran in se obrnimo le k nizki rodnosti Nemcev.

Tako je bilo od l. 1881—1883 med 1000 omoženimi ženskami v nem. Tirolah 367 porodov, število, katero presega največje, analogne številke v sev. Češki, kjer je prirastek izdatno večji. Ako so uže nemški zakoni manj plodoviti, nego slovanski, pojasnimo si to lahko iz biologijskih svojstev avstrijsko-nemškega pl. mena in iz socijalnih vzrokov, nemške ženske stopijo pozneje v zakon nega slovanke, ali to za Nemce neprijetno dejstvo se jednaci s tem, da je izven zakona mnogo porodov. Vendar pa tudi to ne more paralelizovati s tem, da dobimo v nemških pokrajinah primeroma veliko manj zakonskih žensk nego v slovanskih.

Izmed 100 odraslih žensk bilo je l. 1880. v zakonu:

1. v nemških pokrajinah	41.50
2. „ severno-slovanskih	52.80
3. „ mešano nem. češk.	47.78
4. „ slovanskih	41.97
5. „ mešano nem. slov.	30.12
6. „ ital. Tirolah	42.57
7. „ Primorju	57.39
8. „ Galiciji	58.16
9. „ Bukovini	59.40
10. „ Dalmaciji	54.51

Le na Koroškem in na Dunaju (klasijskih krajih nezakonskih otrok) ne vpliva nizko število zakonov na prirastek toliko, kakor v drugih nemških krajih. — Nizka bračnost in poznejši zakoni pri Nemcih, nam kažejo, da imajo oni v primeri s Slovani povprečno večje potrebe za obstanek.

Hainisch se je obračal v svojem spisu posebno na Nemce v Alpah in, če je opozoril na večjo bračnost, pa veliko smrtnost v nemških mestih v sev. Češki, vendar ni smatral tega dejstva kot značilno za sodbo o bodočnosti avstrijskih Nemcev.

(Dalje sledi.)

Usmiljenke.

Uprav te dni je bilo v Turinu mnogo govorjenja zaradi raznovrstnih nepravilnih dejanj, ki so se vršila v tamšnjem oftalmologičnem zavodu. Tri zdravnike (Bono, Ruggeri in Falda) so spravljali z njimi v zvezo. Ob ti priliki je predlagal v mestnem zboru dr. Vinjolo, naj se namestu posvetnih postrežnic uvedo usmiljenke v imenovanem zavodu. In pri ti priliki je znani framacson profesor Lasso na, kraljevi komisar pri preiskavanju n. značenih nepravilnosti, ki je pred tremi leti sam grozno zabavljaj proti usmiljenkam in se z vso silo protivil, da niso prišle v bolnišnico za nalezljive, bolezni izrekel te-le znamenite besede, ki jih posnemamo po „Il Popolo“: Do pred kratkim sem bil redovnicam nasproten; zdelo se mi je, da je njihova priučujočnost ob bolniški postelji nekaka sila za njegovo vest; zdelo se mi je, da redovnice bolj pazijo na dušo, nego na telo. Danes pa, potem ko sem videl, kakšna je bolnišnica, kjer n. redovnic, se moram popraviti in pravim,

da redovnica v bolnišnici ni samo do brota bolniku, marveč najvišja garancija za n. pravost. Pohujšanja v bolnišnici za oči bi ne bila možna, če bi bile redovnice tam. Zato bom predlogu, naj se uvedo iz srea pritrđil.“ — Velikega pomena je izjava takega moža, ki ima med framacsoni največjo veljavo; spričuje nam, da ga tudi laža ni mogla v toliko preslepiti, da ne bi v tem obziru pričeval resnice. Pred par leti se je tudi v dunajski osrednji bolnišnici čul slab glas. Kaj ko bi še tam namestu posvetnih strežnic uvedli usmiljenke. A židovski liberalci se težje povspnó do resnice, nego laški framacson.

Koledar

za 17. teden leta 1894.

Nedelja, 22. aprila; 4. povelik.; evang. Jezus obeta učencem sv. Duha. Jan. 16.; Soter in Kaj m. m. Ponedeljek, 23. aprila: Vojteh šk. Torek, 24. aprila: Jurij m. Sreda, 25. apr.: Marka evang. Četrtek, 26. aprila: Klet in Marcelin m. m. Petek, 27. aprila: Fidel Sigm., Peter Kan. sp. Sobota, 28. aprila: Vital, Pavel od križa sp. — Lunin spremen: Zadnji krajec 28. aprila ob 4. uri 18 minut jutraj. — Solnce izide 25. aprila ob 5. uri; zaide ob 6. uri 56 m.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 21. aprila.

(»Primorski list« o zadnjem govoru poslanca Šukljeja) piše naslednje: »Še bolj nam je žal, da je g. profesor govoril o nekem slovenskem radikalstvu, katerega nikjer ni. Slovenci so tako pohleven in skromen narodič, da je parodija govoriti na Dunaju vprico zastopnikov mogočnih narodov, o strašnih slovenskih radikalcih. Res je, da se neka stranka sama tako imenuje in da jo mi včasih tako imenujemo, ali na Dunaju ima beseda kaj drugi pomen. Slovensko radikalstvo je na Dunaju plagijat. Tudi so naši radikali ostri in hudi, kjer se gre proti bratom, proti vbogim slovenskim možem, a proti Nemcem so jako krotki in včasih skoraj nemškutarji. Najbolj slovenska stranka je katoliška stranka in naj bolj slovenski listi so »Rimski katolik« in »Slovenec«. Prosimo g. profesorja naj to na Dunaju pove.

Ako včasih »Slovenski Narod« proslavlja Rusijo, je to le agitacija proti rodoljubom, ako pa »Slovanski Svet« res dela za povrnitev v prvotno vzhodno kulturo, mora g. poslanec vendar vedeti, da o stranki take smeri na Slovenskem se ne more govoriti, ker je ni in je ne bo, če prav ž njo strašijo židovski časopisi vlado in dvor. Ker g. poslanec ni imel slabega namena pri tem govoru, pričakujemo, da popravi to nespornost. — Koroški »Mir« pa svojo kritiko o Šukljevem govoru tako-le završuje:

»Do zdaj so nas s takim očitani sumničili in grdili le naši najhujši sovražniki, nemški liberalci in Judi, zdaj pa pride s tako lažjo še slovenski poslanec Šuklje na dan, in sicer v državnem zboru, kjer bi se takih očitanih nikdar ne smelo čuti iz ust slovenskega poslanca. Mi obsojamo te besede Šukljeve z vso odločnostjo in protestujemo v imenu koroških Slovencev enkrat za vselej proti takemu neopravičenemu sumničenju.«

(Duhovniške spremembe.) Č. gospod Francišek Tavčar, ekspozit v Besnici, gre za ekspozita k St. Joštu pri Kranju; č. g. Edvard Kosobud, kapelan v Mengšu, gre za administratorja na Dol. Dosedanji g. administrator Anton Poljšak se je radi bolezní odpovedal službi in šel začasno na dopust.

(Volitve v mestni zbor.) Pri včerajšnjih dopolnilnih volitvah za mestni zbor so dobili gg. Peter Grasselli 185, Ivan Gogola 178, dr. Jožef Stare 176 in Janez Velkovrh 175 glasov.

(Darilo deželne zbornice kranjskega za zdravljenje škrofuloznih otrok.) Deželni zbor kranjski dovolil je znesek 400 gld. za zdravljenje škrofuloznih otrok v morski kopeli v Grad-žu in bo deželni odbor kranjski v ta namen podpore podelil osem otrokom, kateri imajo domovno pravico na Kranjskem. Prošnje za podpore vložé naj se do konca meseca aprila t. l. pri deželnem odboru kranjskem.

(Štajerske novice.) Zidanje slovenske cerkve č. oo. frančiškanov se je zopet pričelo. Presvetli cesar so darovali za zidanje 1000 gld. — Dne 19. aprila je priredil »Češki kvartet« koncert v kazini, katerega se je udeležilo mnogo občinstva, zanimajočega se za

lepo umetnost. — Dne 23. aprila priredi naše »Cecilijansko društvo« v istih prostorih svoj prvi koncert, da pokaže svoje izvežbanost in spretnost. Program je jako bogat in krasen; pripomniti pa nam je, da smo se čudili, ko smo brali, da so se vabilni plakati tiskali v tiskarni Kralikovi, kjer se tiska tudi zloglasna »Marburger-Zeitung«. Katoličani podpirajo katoliške tiskarne! — O Veliki noči izšla je v Gradcu knjižura »Slovenski gospodar in slovenski kmet«, spisal Franc Vračko, posestnik v Orehoveh in načelnik okrajnega zastopa Gornje Radgone. Neolikani in neomikani pisatelj je ves zavzet za Schönererjeve ideje, in ker so narodnjaki duhovnega in posvetnega stanu gornjeradgonskega okraja ustavljajo njegovim težnjam, udriha v knjižurici sedaj neusmiljeno po njih. Resnica in dostojnost mnogo trpita v knjižuri, in zaradi tega je zaukazalo okr. glavarstvo po žandarjih in občinskih tajnikih zapleniti spis. S tem zadeva seveda še ni končana, tudi pisatelj bo kmalu zaplenjen in za nekoliko časa poslan v samoto, kjer bo imel čas premišljevat, česar prej ni premislil. Tako daleč spravijo liberalne ideje človeka, ki se jih navzame! — Tukajšnja podružnica »sv. Cirila in Metoda« izvolila si je v zadnji seji pred. kanonika dr. Križaniča za svojega pred. ednika. Gotovo »pride sedaj novo življenje v podružnico, katera je doslej premalo delovala.

(Goriški Corriere) navdaja strah pred slovenskimi učiteljicami. Vsled smrti učiteljice Waller, razpisano je na tukajšnji pripravnici jedno mesto, zahtevano pa je znanje nemškega, italijanskega in slovenskega jezika. Radi tega Corriere odločno zahteva in kliče na pomoč vse duhove, da dobi razpisano mesto pristna Italijanka. Tako znajo naši nasprotniki. In mi?

(Mestni svet tržaški) vršil je dne 19. t. m. IX. javno sejo v navzočn. 31. svetovalcev. Predno se je prešlo na dnevni red, spomnil se je župan prominolega Rafaela Constatina, ki je bil mestni svetovalec leta 1864—1865 ter pozval pričujoče, da se »in corpore« udeležijo njegovega pogreba, ki se je vršil dne 20 t. m. — Prišedši na dnevni red, prečital je odbornik Paravel izvestje delegacije o prošnji nekaterih bolj potrebnih bivših davčnih uradnikov, ki so leta 1891 vsled odprave proste luke zgubili službo. Delegacija predlaga 3000 gld., ki se imajo razdeliti med najsiromašnejše bivše uradnike. Temu predlogu udovolil je zbor jednoglasno. — Prečtana je bila tudi bilanca javnih skladišč za drugo polovico leta 1893., katera prikazuje čez 128.000 gld. primanjkljaja, koji mora pokriti polovico mesto in polovico pa trgovinska zbornica tako, da pride na vsakega 64 447 gld. 83 kr. Kamor je ušla krava, naj gre tudi telček, so si mislili gospodje mestni svetovalci, ter dovolili, da se tudi ta svota zapiše na teret davkoplačevalcev, ki bodo morali plačevati dolge po slabem mestnem gospodarstvu. Koliko primanjkljaja kaže bilanca za leto 1894. pri javnih skladiščih, se še natančno ne ve. Če bode le 1/4 del primanjkljaja za II. polovico 1893, tedaj se bode moralo zopet čez 30.000 gld. — v morje vreči. — Odbornik dr. Slucovich je prečital ustanovni list, da se z dohodki glavnice 6000 gld., katere je zapustila gospa Moser, napravi štipendija mladeničem iz Trsta, ki se hočejo posvetiti glasbi ali slikarstvu. Pravico podeliti štipendijo bode imel mestni svet. Glavnico se je vložilo v vrednostne papirje in kedar se doseže glavnica svota od 15.000 kron, ki odgovarja 600 kron letnih, tedaj se bode pričelo podeljevati štipendije. — Nekaterim učiteljem, ki so služili kot asistenti več let, so prosili, da se jim vsteje ta doba pri podeljevanju kvinkvenija, se ni prošnam udovolilo. — Odobril je še letne račune za l. 1893. starinarskega muzeja, mestnega muzeja prirodoslovja in Rivoltelovega muzeja — in potem so v tajni seji imenovali profes. dr. Bernarda Benussija ravnateljem mestnega ženskega liceja ter sklenili razpisati mesto profesorja geografije in zgodovine, ki je s tem imenovanjem izpraznjeno postalo pri mestnem višjem gimnaziju. — S tem je bil dnevni red te seje končan.

(Starosta sekovske škofije) med duhovni je sedaj Slovenec profesor dr. Josip Muršec, rojen pri sv. Volbenku leta 1807, posvečen leta 1830. Častiti starosta je znan kot slovenski pisatelj in podpornik vseh domačih stvari. Raduje se krepkega zdravja in le želeti je, naj ga mili Bog ohrani zdravega še mnogo let kot starosta sekovske škofije.

(Goriški grad) zgubi v kratkem starodavno svojo vnanost. Zadnje dni pričeli so ga od vseh strani likati in beliti, in kmalu kazal se nam bo v

v novi — dasi ne praznični obleki. Pač škoda, da se starine tako kvarijo. Upamo pa vsaj, da vnanjih utrdb ne bodo prenavljali ali celo razdijali.

(Kramarji s sv. pismom.) Iz Trsta: Tod pri nas se biblična družba s svojimi skazenimi biblijami jako ponuja. V mestu in, kar je gorje, tudi v okolici vsiljuje po svojih sitnih agentih svojo robo. Ljudje vidijo, da knjiga govori o Kristusu, o apostelnih, o veri i. t. d. so preslepe in kupujejo take knjige nevedé, da so od cerkve prepovedane. Zlo se širi.

(Prostovoljna prodaja) vseh k zapuščini dne 22. marca v Dolu umrlega g. župnika Jerneja Jarca spadajočih premičnin, na pr. živine, gospodarskega orodja, hišne oprave, obleke, itd., vršila se bode dne 25. aprila in prihoduje dni, vselej ob 9. uri dopoldne v Dolu.

(Darovi pogorelcem na Telčih v fari Škocijan:) C. g. Andrej Petek, župnik pri sv. Križu, 15 gld.; č. g. Josip Voglar, župnik v Sodrašici, 5 gld.; č. g. Fran Košir, kapelan v Smledniku, 5 gld.; bl. g. Oroslov Dolenc, svečar v Ljubljani, 10 gld. — Ljubi Bog povrni stotero vse blagim dobrotnikom.

(Državne šole v Avstraliji.) Kako pogubno vplivajo na versko življenje brezverske šole, niti nas značilen dogodek, ki se je vršil pred kratkim v Melbourne, glavnem mestu Victorije na jugovzhodu avstralske celine. Pri neki sodnijski obravnavi je bila priča neka mlada deklica. Predno je mogel sodnik od nje zahtevati prisego, moral se je prepričati, ako dekle vé, kaj je prisega in kaj pomeni. Zato jo je začel sodnik M. Justice Hodges prijazno izpraševati: „Koliko si stara?“ — „Deset let sem bila zadnjega rojstnega dne.“ — „Kdaj je bil tvoj zadnji rojstni dan?“ — „Meseca julija.“ — „Koliko si torej sedaj stara?“ — „Deset let in sedem mesecev.“ — „Kdaj bo tvoj prihodnji rojstni dan?“ — „Prihoduje leto meseca julija.“ — „Ali hodiš v šolo?“ — „Da, v državno šolo v Str... že tri do štiri leta.“ — „Ali znaš čitati?“ — „Da, gospod.“ — „In pisati?“ — „Da, go-pod.“ — Ko se je prepričal, da je deklica za svojo starost dosti pametna, začel je: „No, mlada gospodičina, ali si že kdaj slišala o Bogu?“ — „Ne razumem tega.“ — „Vprašam, če si o Bogu že kdaj kaj slišala?“ — „O Bogu?“ — „Da, o tvojem nebeškem Očetu.“ — „Tega ne razumem, gospod sodnik.“ — „Vprašam te, če še nisi slišala nič o onem Očetu, ki je v nebesih?“ — „Moj oče je doma.“ — „Ali o Kristusu nisi slišala še nič?“ — „Res ne vem, kaj menite.“ — „Če še nisi nič zvedela o Kristusu Odrašeniku?“ — „Ne poznam tega gospoda.“ — Sodnik je bil razkašen nad tako nevednostjo, a pomagati si ni mogel. To je sad brezverskih državnih šol, ki vzgajajo hujše pogane, nego so bili Avstralijci, predno jim je posijala evropska omika. Mi bi sedaj le še radi vedeli, na kak način bi bilo možno takim popolnoma brezvernim ljudem pojasniti obveznost, neprelomljivost in svetost prisega, katere je temelj obstanku družbe? Tudi pri nas utegnejo še sodniki priti v take zadrege. Saj židu prisega, ki jo je dal kristjanu, že tako ni sveta, in kdo pam more jamčiti, da bo držal prisego novodobni pogan? Pri čem naj neki prisegajo ljudje, ki ne poznajo, ali nečejo poznati Boga? Morda pri državi, ali pri razumu, ali pri strahovih?

(Vprašanje iz fizike.) Ali veste, kateri je najbolj izolator? — Vem: — revščina!

(Levovski natakariji) se pritožujejo v „Przegladu“, da se jim rušijo njihove nade, ki so jih imeli v bližnjo deželno razstavo. Lastniki velikih gostilen zahtevajo za take čase od njih kavčijo 500 do 1000 gld. in vrh tega še 5% vseh napitkov; pri tem pa seveda nič plače. Židje dobé lahko kavčijo in zato so se že v trumah vdinjali v gostilničarske službe. Poleg njih prihaja mnogo nemških natakarijev. Malo vabljivo je tujcu, če mu obetajo židovske natakarije pri razstavi.

(Letina.) Po tolikanj potrebnem dežju se je narava popolnoma poživila. Ozimina precej lepo kaže. Setev jarega žita in krompirja je vsled ugodnega vremena že končana in upati je, da bode najbolje vspevala. Veliko sadnega drevja je že v najlepšem cvetju in obeta bogate pridelke. — Bog nas varuj vsakaterih vremenskih nezgod!

(Morilec č. g. Ardana, gališkega župnika o katerem smo pred par dnevi poročali, se imenuje Hošovski. Maščeval se je zato, ker ga je župnik zaradi njegovega nenavnega življenja često svaril in tudi kaznoval.

(Katoliške redovnice v središču Afrike.) Civilizacija po Afriki napreduje. Dosedaj so redovnice delovale le po krajih blizu morja, sedaj jih pa še pošiljajo tudi v notranje dežele. Naselile so se že v središču Konga, in v mesecu juniju pojdejo bele sestre Lavižerijeve k velikim jezerom v pokrajini Viktorija Niansa. Med njimi jih je v poslednjem času največ nemškega rodu.

(Ljubezniv soprog) je stražar mestnega magistrata tržaškega po imenu Suligoj, ki je v sredo zvečer svojo lastno ženo tako nemilosrdno z sabljo nasekal, da so jo morali prenesti v mestno bolnišnico na zdravljenje — njega pa so odpeljali v zapor. Govori se, da je temu vzrok ljubosumnost. Uboga žena je dobila sedem ran, ki pa niso težke in je upati, da okreva. Iz bolnišnice so jo prenesli na njen željo na dom — ljubeznivi soprog pa je še v zaporu.

(Nesreča.) Neka 13letna deklica, po imenu Ivanka Petrinja, stanujoča pri sv. Mariji Magdaleni zgornji pri Trstu, našla je zabojček dinamita in ne vedoč, kaj da je ta stvar, vdarila je po njem z kamenom, na kar se je dinamit razpočil in deklici tako razmesail levo roko, da so ji morali v bolnišnici isto odrezati.

(Velikanska sodnijska obravnava) se je te dni začela v Rimu. Tožiteljev ni nič manj kakor blizu 100.000 oseb, kateri bi radi dobili 65.000.000 lir, za katere so jih sleparji ogoljufali po raznoterih bankah. — Blažena Italija!

(Bodoči vojaki v Franciji.) Znano je, da s prebivalstvo Francije vedno manjša. Le priseljeni ptujci pomagajo Francozom, da ne izumirajo. A vkljub temu hočejo imeti vedno več vojakov. Toda kako jih dobiti? Vojni minister posegel je po zadnjem sredstvu: kajti zapovedal je, da odsihmal je vsak k vojakom vzeti naj je tudi pridlikovec, plečast, brz zob, škilast, če ima tudi na roki preveč ali premalo prstov, predebel trebuh, če tudi jeclja in je pohabljen in grd. To bode pač armada, katere se bodo sovražniki morali že radi tega bati, ker bo le pregrda.

(Nedolžno obsojen.) Pred petimi leti je bil obsojen v Pragi restavrator Anton Havelka na dva meseca zapora, ker da je ukradel svojemu sopotniku Kalousu zlato uro z verižico. Vsled te obsodbe je Havelka zgubil ne samo svoj ugled, temveč tudi je prišel ob vse premoženje in ni mogel dobiti nikjer zasluzka v domovini ter je odpotoval v svet. Pred kratkim časom povrnil se je v Prago ter je skušal dokazati svojo nedolžnost. Opozoril je namreč praško policijo na nekdanjega svojega gosta, pekovega mojstra Venceslava Kučero, ki mu se dozdeva sumljiv. In v resnici je bil njegov sum opravičen, kajti Kalous, kateremu je ura z verižico ukradena, spoznal je verižico na fotografiji Kučerovi, s katerim se je poslednji dal fotografirati v nekem selmografskem mestu. Vsled tega so Kučero zaprli, ki je tatvino priznal in tako je Havelka sicer svojo nedolžnost dokazal — vendar pa ostal siromak.

(Spoved.) „Nouveliste de l'Ouest“ pripoveduje, da je neki duhovnik nekemu bogatincu v Nant(es)u prinesel 10.000 frankov, o katerih ta niti vedel ni, da so mu bili ukradeni. Dal je zato duhovniku 1000 frankov za reveže njegove župnije.

(Najmanjši psiček na svetu.) Nadvojvodinja Elizabeta, hčerka prestolnaslednice vdo e Štefanije, ima izrednega psička, o katerem pravijo, da je najmanjši na svetu. — Visok je 13 cm., dolg 17 cm. in tehtja 59 dek.

(Semnji po Slovenskem od 23. do 28. aprila.) Na Kranjskem: 23. aprila v Motniku, v Leskovcu pri Krškem; 24. v Loki, v St. Jurju pri Gambergu, Kotredšu, Planini, Radovljici (za živino), Črnem Vrhu in v Žužemberku; 25. v Bučki, Grosupljem, Hotovljah, Kranju (konjski) in v St. Jurju pri Svibnem; 26. v Rakitni; 27. v Lukovcu; 28. v St. Volbenku. Na Štajerskem: 23. aprila v Sp. Hočah, v Kaniži, Ptaju; 24. v Zdolih, Mozirju; 25. v Dobovi, Gotovljah, Vuzenici, Kostivnici, Št. Jurju pod Tabrom; 26. v Kozjem, Halbenraju. Na Koroškem: 23. apr. v Guštajnu, Milštatu; 24. v Trgu; 25. v Mavtnu Na Primorskem: 24. v Boljuncu, Piranu; 25. v Gerovem; 26. v Divači; 28. v Brezovici.

Cenj. naročnike in čitatelje našega lista opozarjamo na Cenilnik, kateri je priložil današnji številki domači obrtnik, mizar, izdelovatelj in zalagatelj pohištva gosp. Filip Fajdiga v Ljubljani v Slonovih ulicah. — Ceniki so tudi drugim na željo na razpolago.

Telegrami.

Dunaj, 21. aprila. Cesar je imel v prisotnosti več nadvojvod, velikega vojvoda luksemburškega in tujih vojaških atašeev pomladno vojaško parado. K paradi je šla dunajska posadka, 34 batalijonov pešva, 18 eskadronov konjice in 92 topov. Nadvojvoda Franc Ferdinand Avstrijski Este pripeljal je osebno svoj pešpolk. Nadvojvodinje peljale so se v vozovih za parado. Cesarja je povsod mnogobrojno občinstvo naidušeno pozdravljalo.

Dunaj, 21. aprila. Levičarski, poljski in konservativni klub so sklenili, da osnujejo stalno parlamentarno komisijo iz koalicijskih strank, v kateri bode zastopan tudi Coroninjev klub. Kakor pišejo časopisi, ima ta organizacija namen, da prepreči kake nenavadne dogodke, kakor so se pripetili nekateri poslednji čas.

Dunaj, 21. aprila. Izjave levičarskega, poljskega, Coroninjevega in konservativnega kluba o sklepu, da se sestavi parlamentarna komisija iz koaliranih strank, naglašajo, da si pridržujejo samostojno posvetovanje in sklepanje posamičnih klubov. Konservativni klub je za to komisijo odločil grofa Hohenwarta in Deyma, tretji član se določi še-le v teku današnjega dne.

Dunaj, 21. aprila. Zbornica poslancev je predlog poslanca Sokola o podpori pogorelcem v Kosteleu nad Orlico spoznala za nujen in ga izročila budgetnemu odseku v posvetovanje. Začelo se je posvetovanje o proračunu ministerstva za bogočastje in nauk. Perić govori proti proračunu in priporoča gojitev hrvaščine. Treuenfels zahteva, da se katoliški cerkvi zagotovi vpliv na odgojo mladine, ki jej gre in kaže, kako propada verski čut pri delavcih. Adamek polemizuje proti koaliciji.

Koburg, 20. aprila. Ruski carjevič se je zaročil s princesinjo Alikso Hesensko.

Berlin, 20. aprila. Državni zbor je vsprejel včeraj v tretjem branju zakon o borznem davku, kakor ga je predlagala vlada. Zasedanje državnega zbora se je potem zaključilo.

Madrid, 20. aprila. V Valenciji so se storile previdnostne naredbe, da se preprečijo neredi pri povratku romarjev.

London, 21. aprila. Dolenja zbornica je z 298 proti 67 glasom odklonila Mortonov predlog, da naj bi se ustavilo daljše plačevanje apanaže vojvodi koburškemu.

Rio de Janeiro, 20. aprila. Kakor se kaže je vstaja na jugu končana. Vladne čete so že posele Desterro in Parano.

Raba premovane želočne tinkture lekarnja Piceolija v Ljubljani vzbuja, če se jemlje v majhnih množinah, slast do jedi in pripravi želodec za lahko prebavljanje. — Steklenica velja 10 kr. 584 9 10-10

Tovarna za svilen blago G. Henneberg

(e. in kr. dvorni založnik) v Curihu (Zürich) razpošilja naravnost zasebnikom, črno, belo in barvasto svilen blago od 45 kr. do gld. 1165 meter. — gladko, progasto, karirano, vzorčasto, damasti itd. (kacih 240 različnih baž in 2000 različnih barv, desinov itd.) voznine in carine pristo. Vzorec obratno. — Pisma veljajo 10 kr. in poštna karta 5 kr. v Švicu. 9 (1 19-6)

4odstotna zastavna pisma gališkega zemljiško-kreditnega društva. Ker je precej težko dobiti papir za nalaganje prve vrste po primernem kurzu, je jako ugodno, če se nakupijo pupilarnovarna, davka, pristojbin in fatiranja prosta zastavna pisma gališkega zemljiško-kreditnega društva, ki so tudi sposobna za kavčije. Priložnost se le zaradi tega ne porabi, ker se mnogi bojé, da bode ob vojski sovražnik opustošil deželo. Kako malo je opravljena taka bojazen, kaže vojna zgodovina poslednjih desetletij. Pozablja se, da je bogastvo veleposestnikov v poljih, ki dajo vsako leto novo žetev in da vojska pomnoži vrednost poljskih pridelkov tako, da se s tem škoda obilno nadomesti.

Izvrstna iznajdba je Zacherlinova tinktura, s katero lahko hitro in gotovo pokončaš mrčes povsod, kjer se prašek dobro ne prime ali kamor prašek ne doseže.

Zacherlinova tinktura je torej posebno za uničenje za lege stenic, bolh in uši, ki so se vgnezdile v razpokah, spranjah ali v dlaki živalij. Če se rabi vkupe s Zacherlinovim praškom, doseže se s to iznajdbo ne le najhitreji, temveč tudi najgotovjši uspeh proti vsakovrstnim mrčesom, naj bodo že kjerkoli. Zacherlinova tinktura dobiva se po 25 kr. avstr. velj. ali po 1 gld. avstr. velj. iz tako znanih prodajalnic Zacherlina.

Za praktično porabo je treba posebnega napravljenega razprševalca (1 gld. av. v.)

Umrli so:

20. aprila. Liza Lapajne, poštnega uradnika hči 5 1/2 let Vegove ulice 10. Meningitis.

Tu je!

19. aprila.

Pri Maliču: Salzer, dvorni svetnik; Pretzner, Brüll, Suppančič, Hecht, Wellik, Tschunko, Steinharter, Hostnik, Atlas, Zack, Löwy z Dunaja. — Rapp iz Ulma — dr. Berg iz Mokronoga. — Billek iz Broda. — Stofa iz Trsta. — Winterhalter in Maribora. — Mladek iz Gorice. — Helfer iz Opatije. — Kramer iz Belskega. — pl. Obereigner s Snežnika.

Pri Sava: Brock, Meyer, Hauptmann, Busch, Eliza-beta Hofer, Bislinger, Klug, Fuchs, Paschka, Pitschmann, Stzasser, Grünbaum, Meller, Rosenthal, Oesterreicher z Du-naja. — Pölzl iz Inomosta. — Smole iz Sevnice. — Preha, župnik, iz Peč. — Altstädter iz Bukarešta. — Leustek iz Karlovca. — Planinšek iz Ptuja. — Hoffmann iz Novega Mesta. — Mayrgündler, vitez Guttenberg iz Gradca. — Frano Murri s Koroskega.

Pri bavarskem dvoru: Stritof iz Starega Trga
Pri Južnem kolodvoru: Riedl z Dunaja. — Wohl-muth z Reka. — Derzano iz Sarajeva.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
opazovanja		zrakomera v mm	toplomera po Celziju		
7. u. jut.	734.3	6.7	sl. vzh.	jasno	
2. u. pop.	732.4	18.2	sl. jz.	oblačno	4.50
9. u. sveč.	731.7	12.6	sl. zap.	"	dež

Srednja temperatura 12.5, za 3.2 nad normalom

Zahvala.

Vodstvo ljudske šole in krajni šolaki svet v Sodražici izrekata preblagorodnemu gosp. Ign. Gruntar ju, vele-zasluznemu c. kr. notarju in odličnemu mladolinjubi v Ribnici za velikodušni dar v znesku deset goldinarjev, ka-tere je blagovolil podariti tukajšnji šoli za nabavo in po-množenje solarske knjižnice, najtoplejšo zahvalo. Bog mu plati!

Sodražica, dne 17. aprila 1894.

Primož Pakiz,
predsednik kr. šol. sveta.

Ivan Maudeljo,
šolski vodja.

Zahvala-

Ko je pretekli ponedeljek 16. aprila popoldne ob 4 1/2 uri nastal požar v spod. Gorjah ter uničil polovico vasi s 14 posetuiki, večinoma večjimi kme-ti in provzročil škode nad 30.000 gld., — prihiteli so na pomoč požarne brambe iz Bleda, Radovljice, Begunji, Sava-Jesenice in Javornika, katerim se je posrečilo ogenj omejiti in drugo polovico vasi z po-družnično cerkvijo sv. Ožbalta rešiti za kar se jim, kakor tudi drugim na pomoč prihitelim gasilec, izreka najtoplejša zahvala.

Županstvo v Gorjah, 19. aprila 1894.

Jakob Žumer,
župan.

Prečastitim gg. novomašnikom naznanja pod-pisana, da bodo ob priliki novih maš najvest-neje in najceneje izdelovala

vsakovrstne šopke

ter se priporoča v obilno naročevanje.

(6-1) 244

Velepostovanjem

R. Podkrajšek

v Ljubljani, Špitalske ulice 6.

Za Šmarnice:

218 5-3

Slava Bogu.

II. del.

23 Marijnih pesmi

za mešan zbor.

zložila in izdala

P. Angelik Hribar in P. Hugolin Sattner.

Založil ljubljanski frančiškanski samostan.

Tisk Miličev. — Partitura velja 1 gld., vsak glas 15 kr. brez poštnine. — Dobiva se edino v frančiškanskem samo-stanu v Ljubljani.

Tudi I. del. — **Mašne pesmi** — je še na razpolago. Partitura velja 80 kr., vsak glas 15 kr.

Na prodaj je za nizko ceno vže rabljena

na pol krita lahka kočija (Faëton).

Natančneje pov. Gahrlich, Rimska cesta 9 v Ljubljani. 227 3-3

Lorenc Zdešar

na Glincah pri Ljubljani

priporoča veliko svojo zalogo raznovrstnega

domačega žganja

pristnega brinjevca iz istrijskega in hrvatskega brinja; vse po znižani ceni. 242 (1-1)

R. Podkrajšek

v Ljubljani, Špitalske ulice šte. 9.

priporoča prečast. duhovščini in sl. občinstvu svojo največjo in najcenejšo zalogo

lastno izdelanih šopkov in vencev

za vse cerkvene potrebstine, n. pr. o Šmarnicah, o sv. Rešnjem Telesu, za bandera itd. (6-1) 243

Za pomladno zdravljenje.

Prvi pomladanski tedni so navadno čas, v ka-terih se išče, da se popravijo motenja v telesnih funkcijah, katera je provzročil način zimskega življenja; v ta namen opozarjamo na

GLAVNO SKLADIŠTE

MATTONIJEVE

GISSHÜBLER najčistija lužne KISELINE

To kislico zdravniki posebno priporočajo za po-polno domače zdravljenje, zlasti pa tudi za predzdravljenje za toplice Karlovi vari, 51 (12) Marijine in Frančiškove kopeli. (VI.)

Henrik Mattoni, Karlove vari in na Dunaju.

9 zlatih
13 srebrnih
kolajna

9 častnih
in priznal-
nih diplom

Kwizdov

136 20-3

IX 126 (8-1)

korneuburški živinoredilni prašek

za konje, govedo in ovčad.

Škatlja 70 kr., pol škatlje 35 kr.

Z najugodnejšim uspehom rabi se že 40 let v vseh večjih hlevih proti pomanjkanju slasti, slabemu prebavljenju, v zboljšanje ukusnega in izdatnejšega mleka.

Glavna zaloga:

Frano Iv. Kwizda

c. in kr. avstro-ogarski in

kralj. rumunski dvorni založnik

Okrožna lekarna

v Korneuburgu pri Dunaju.

Pazi naj se na varstveno znamko in zahteva le **Kwizdov** Korneuburški živinored. prašek.

Pristen dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah avstro-ogarske dežele.

104 7

Ivan Kregar,

izdelovatelj cerkvenega orodja in posode

v Ljubljani,

Poljanska cesta št. 8

poleg Alojsijevišča

dovoljuje si opozarjati veleč. du-hovščino, cerkvena predstojništva in cerkvene dobrotnike na svojo dobro urejeno

pasarsko delalnico

zagotavljajoč, da bode vselej postregel le z dobrim trepnim blagom, natančnim in zanesljivim delom po možno nizki ceni. Naročila izvrševal bode kot doslej po vposlanem vzorcu ali lastnem okusu in načrtu.

Priznalna pisanja so na razpolago.

Izvršeno blago pošilja skrbno zavito poštnine prosto.

Jožefa Cotman-a vdova

priporoča svoj 100 12-10

pleskarski obrt

na Bregu št. 6 v Ljubljani

ter sprejema vsakovrstna v ta obrt spadajoča dela v mestu in na deželi po najnižji ceni.

Podfosfornasto-kisli

apneno-železni sirup

prireja lekarničar Julij Herbabny na Dunaji.

Ta že 22 let z največjim uspehom rabljeni, od mnogih zdrav-nikov najbolje priznani in priporočani prsi sirup raztaplja slez, upokojuje kašelj, pomanjšuje pót, daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redilnost, telo jači in krepi. Železo, ki je v sirupu v lahko si prilavajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi, raztopljive fos-forno-apnene soli, ki so v njem, pa posebno pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kosti. Cena steklenici Her-babnyevega apneno-železnega sirupa je 1 gld. 25 kr., po pošti 20 kr. več za zavijanje. (Polovičnih steklenic ni.)

Svarilo! Svarimo pred po-naredbami, ki se pojavljajo pod enakimi ali podob-nimi ime ti, a so vendar posvoji sestavi in svojem učinku po-polnoma različne od našega origi-nalnega 22 let obstoječega pod-fosfornasto kislega apneno-železnega sirupa. Zahteva naj

te sorej vselej izrečno Herbabny-jev apneno-železni sirup. Pazi naj se tudi na to, da je zraven stoječa oblastveno protokoliravu varstvena znamka na vsaki steklenici in prosimo, ne dajte se zapeljati niti z nižjo ceno, niti z družimi pretvezami, da bi kupili kake ponaredbe! 599 20-19 97 10 20

Osrednja razpošiljalnica za provincoje: na Dunaju, le-karna „zur Barmherzigkeit“ JULIJA HERBA-NY-ja, Neubau, Kaiserstrasse 75. Prodajajo ga gospodje lekarničarji: V Ljubljani J. Svoboda, Gab. Piccoli, Ubald pl. Trnkoczy, W. Mayr; dalje ga prodajajo v Celju: J. Kupfer-schmied, Baumbachovi dediči; na Reki: J. Gmeiner, G. Pro-dam, A. Schindler, Ant. Mizzam, lekarničar. F. Prodram, M. Mizzam, drog.; v Brezjah: A. Ruppert; na Sovodjem (Gmünd): E. Müller; v Celovcu: P. Hauser, P. Birnbacher, J. Ko-metter, A. Egger v Novemestu: A. pl. Sladoviez; v St. Vidu: A. Reichel; na Trbižu: A. Siegl; v Trstu: E. Zanetti, A. Sut-tina, B. Bissolotto, J. Seravalle, E. v. Leutenburg, P. Prendini, M. Ravasini; v Beljaku: F. Scholz, dr. E. Kumpf; v Ormožju: J. Blažek; v Velikoveu: J. Jobst; v Wolfbergu: J. Huth.

4% zastavna pisma gališkega

zemljiško-kreditnega društva.

90 10-9

Ti papirji so

najboljše vrste za nalaganje denarja.

Dajo:

Popolno davčno svobodo, svobodo fati-ranja, sposobnost za kavoljo in pupilarno varnost.

Gališko zemljiško kreditno društvo obstoji od 1841. leta in je pridržana cesarju izvolitev guvernerja, ki je vodi.

Na vsacih 100 gld. zastavnih pisem pride hipotekna vrednost gld. 253.33.

Ta zastavna pisma so torej najboljša za nalaganje kapitala.

Izplačevanje kuponov in izžrebanih papirjev vrši se pri nas brez provizije in stroškov.

Menjarnična delniška družba

„Mercur“

Dunaj,
I. Wollzeile 10.

Paulinova kranjska vinopivnica

v Ljubljani, slonove ulice šte. 52

toplo priporoča

namizno vino:

istrijanca rudečkastega liter 24 kr.
dto rudečega „ 28 kr.
* dto belega „ 28 kr.
tirolca rudečega „ 28 kr.
dto belega „ 28 kr.
dolenjsk. cvička rudečk. „ 32 kr.
dto dto belega „ 32 kr.

Z* zaznam. vina so iz občeznanege vinokletarstva kneginje Hohenlohe

Pivo:

fino bavarsko črno, iz znane pivarne Kundl (ustan. 1658), bavarski bokal (pol litra) 11 kr.

V množini nad 10 litrov v steklenicah, v hišo stavljeno ceneje liter po 1 kr., nad 50 litrov po 2 kr., in zunaj mesta nezadrženo po 6 kr. — Na debelo mnogo ceneje. 176 4

France Pavšner
krojač v Ljubljani

naznanja preč. duhovščini in sl. občinstvu, da se je preselil v **Dijaške ulice št. 9.**

Ob enem se prav toplo priporoča v izdelovanje **talarjev, sukenj, havelok in razne obleke** 182 26-3

ter zagotavlja trajno delo in uljudno postrežbo.

Iščem spretnega
solicitatorja
za odvetniško pisarno.
Pismene ponudbe do 26. aprila.
Dr. Ivan Šusteršič
v Ljubljani, Vagove ulice h. št. 8.
236 3-3

Zahvala in priporočilo.

Spoštovanemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam, da sem ostavil gostilno „**pri črnem medvedu**“. — Zahvaljujem se vsem dozdanim cenjenim gostom za njih obisk ter priporočam v obisk svojo novo

gostilno na Martinovi cesti št. 35

v lastnej hiši, katero sem
otvoril v nedeljo dne 15. aprila t. l.

Jamčim za najboljša cena jedila in pijačo ter točno postrežbo. Pristna domača vina in **Auer-jevo marono pivo po 9 kr. pol litra.** — Z odličnim spoštovanjem

Fran Poljšak,
gostilničar v Udmatu.
222 (3-2)

Službo cerkovnika in organista
išče

Janez Ferlič v Štabnji (Št. Stefan), pošta Prezid na Koroškem, katero more tudi takoj nastopiti.
Ponudbe naravnost njemu. 214 (3-2)

Janeza Dogan-a
mizarski obrt
v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 15
(v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo

raznovrstnega politiranega in likanega pohištva.

Garniture, divane, madrace od 16 gld. do 40 gld., madrace na peresih 10 gld., dratene madrace 8 gld. 50 kr., pulte za mašne knjige itd. Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik z podobami zastoj in franko. 28 (12-5)

Najnižje cene

Razglas.

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem Mestu daje na podlagi sklepa z dne 21. marca 1894, št. I., na znanje, da bode hranilnica začela poslovati

dne 1. maja tekočega leta
ob 10. uri v mestni hiši.

Od tega dneva se bodo prejemale vloge. Prošnje za posojila pa se lahko vlagajo že od 15. aprila počenši.

Uradni dnevi so vsak torek in petek od 10.—12. ure dopoldne.

Ravnateljstvo mestne hranilnice v Novem Mestu,
dne 30. marca 1894. 206 4-3

Adolf Pauser, predsednik ravnateljstva.
Fran Perko, pisarnični ravnatelj.
Dr. Schegula, podpredsednik ravnateljstva.

→ Lepa mladinska knjižica! ←

Primerno darilo so:

Pomladni glasi
posvečeni
SLOVENSKI MLADINI.
IV. zvezek.

Uredil
IVAN ŠTRUKELJ.

Založili sodelavci.
Tiskala Katoliška Tiskarna v Ljubljani.
1894.

Cena mehko vezanemu izvodu je 25 kr., trdo vezanemu pa 35 kr., po pošti 5 kr. več.

Naročnino sprejema **Ivan Štrukelj,** bogoslovac v Ljubljani, in **Katoliška Bukvarna.**

II. in III. zvezka je tudi še nekoliko izvodov na raspolago, mehko vezan po 20 kr., trdo vezan po 30 kr.

← Lepa mladinska knjižica! →

626 24-8 **Objava.**

Sladna kava, katero izdeluje tvrdka Frana Kathreinerja in naslednikov v Stadlau-Dunaju, ima zares pred drugimi izdelki merodajno prednost, da ima prav kavi podoben okus in je torej najbolje nadomestilo za zdravju škodljivo navadno kavo.

Jaz torej morem vsakemu priporočati popolnoma okusn in zdrava Kathreinerjev izdelek in opetovno izjavljam, da sem zaradi teh prednostij dal gospodu Francu Kathreinerju pravico, pod mojim imenom svoj slad, kavo v celih zrnih, prodajati, zatorej nema nobena druga firma jednake pravice posluživati se mojega imena. S. Kneipp, kat. župnik.

Tudi kot dodatek k navadni kavi se Kathreinerjevi Kneippa sladni kavi odkazuje prvo mesto, ker ima svojstva, katerih dosedanj surogati nikogar nimajo. 7

Vzemite le bele originalne zavitke s podobo gosp. Kneippa in z imenom **Kathreiner!**

Previdnost!

DR. ROMAN JACOBI,
zobni zdravnik v Ljubljani, Stari trg št. 4,
ustavlja po najnovejši in najboljši metodi

umetne zobe in zobovja.

Plombira in trga zobe brez bolečin. Zdravi sploh vsako ustno bolezen.

Ordura od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. — Ob petkih za sromke od 9. do 10. ure dopoldne. 78 (6)

Št. 2050. **Oklic.** IV., 152
1894.

C. kr. okrajno sodišče na Brdu naznanja, da se je dovolila

prostovoljna prodaja

vseh k zapuščini dne 22. marca t. l. v **Dolu** zamrlega župnika **Jerneja Jarc-a** spadajočih premičnin, kakor:

živine, gospodarskega orodja, hišne oprave, obleke, perila itd.

in da se je za njo določil

dan na 25. aprila t. l.

in prihodnje dni vsakokrat ob 9. uri dopoldne v **Dolu** z dostavkom, da se bodo omenjene stvari prodajale proti gotovemu plačilu in tudi pod cenilno vrednostjo. 238 (1-1)

C. kr. okrajno sodišče na Brdu
dne 11. aprila 1894.

C. kr. okr. sodnik: **Dr. Pekolj.**

Št. 3089. **Razpis.** 200 3-3

Za **Kransko** se razpišejo sledeče službe

okrožnih zdravnikov

in sicer:

a) * letno plačo 800 gld. in 200 gld. priklade od zdravstvenega zastopa:

1. v Črnomlju.
- b) * letno plačo 800 gld.:
2. v Bohinjski Bistrici;
3. v Kočevski Reki;
4. v Senožečah.
- c) * letno plačo 600 gld.:
5. v Logatcu;
6. v Novem Mestu.

Prosilci za jedno teh mest vložijo naj svoje prošnje pri deželnem odboru kranjskem v Ljubljani

do dne 25. aprila 1894. leta

ter v njih dokažejo svojo starost, upravičenje do izvrševanja zdravniške prakse, avstrijsko državljanstvo, fizično sposobnost, neomadeževano življenje, dosedanje službovanje ter znanje slovenskega in nemškega jezika.

Gledé onih služb, katere se sedaj ne bi oddale, ostane predstojeci razpis še nadalje v veljavi.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 1. aprila 1894.

Aleksander Götzl
podobar in pozlatar
v Ljubljani, Gledališke ulice št. 8

opozarja prečast. duhovščino in cerkevna predstojništva na svojo dobro urejeno

podobarsko in pozlatarsko delalnico

v kateri izdeluje vsa v njegovo stroko vstevajoča se dela natančno, vestno, po poslanih narisih ali lastnih načrtih po možno nizkih delu primernih cenah.

V zalogi ima vsakovrstna **razpela**, pripravna za misijone, procesije, šole in zasebna stanovanja.

Naročila na **križeva pota** izvršuje prav ukusno in lično. 114 40-9

Povsem nova zaloga!

**Najnovejše
v svilnatem blagu**

za cele obleke in bluže.

Vzorec so franko na razpolago.

Solnčniki

istotako

najnovejše blago za lišp,

čipke, pajčolan in trakovi,

cvetice in peresa.

Velika izber srajc za turiste, nogovic za gospé in
otroke, obujkov za gospode, rokavic, kravat in
najtrpežnejših srajc za gospode, ovratnikov in manšet

priporoča

241 5-1

Alojzij Persché, Stolni trg poleg rotovža
v Ljubljani.

Na prodaj po nizki ceni ima podpisani
rabljena, dobro ohranjena zimska in notranja okna,
zastore (Jalousien), nekaj vrat, dobro ohranjene in
prenovljene štedilnike.

223 3-3

J. REBEK

v Ljubljani, Francovo nabrežje.

Primerna priložnostna darila!

Friderik Hoffmann,

urar, 620 26-19

na Dunajski cesti v Ljubljani,

priporoča svojo

zalogo vseh vrst

žepnih ur

v zlatu, srebru, tuli, jeklu in niklu,

ravno tako tudi

nihalnih, stenskih

in budilnih ur

in le dobre do najfinišne kakovosti po naj-
nižjih cenah.

Specialitete in novosti žepnih nihalnih, stenskih in bu-
dilnih ur so vedno v zalogi.

Poprave se dobro in solidno izvršujejo.

Izrok v sklic ostalinskih upnikov.

C. kr. okrajno sodišče na Brdu poziva vse upnike, kateri
imajo kaj terjati iz zapuščine dné 22. marca 1894 z oporoko v Dolu za-
mrlega župnika Jerneja Jaro-a, naj se pri tem sodišči oglašijo, svoje
iskovine napovedó in dokažejo

do dné 19. maja 1894

ali do te dobe svoje prošnje pismeno vložé, — sicer bi oni do ostaline,
ako bi s poplačanjem naznanjenih terjatev posla, ne imeli več nobene pra-
vice razen kolikor jim pristoji kaka zastavna pravica.

C. kr. okrajno sodišče na Brdu

dné 9. aprila 1894.

237 (1-1)

C. kr. okr. sodnik: **Dr. Pekolj.**

Zahtevajte edino le

„Zacherlin“

ker je najhitrejšé in najgotovejše moreče sredstvo

za vničevanje vsakovrstnih mrčesov.

Kaj bi moglo jasneje govoriti za nedosežno moč in dobroto, kakor njega
ogromna razširjenost, ker se „ZACHERLIN-a“ proda vsaj dvanajstkrat
toliko, kakor vsacega drugega sredstva.

**Zahtevajte vselej le zapečatenó steklenico in le tako z imenom
„ZACHERLIN“. Vse drugo je ničvredno posnemanje. Steklenice veljajo:**
15, 30, 50 kr., 1 gl., 2 gl., razprševalec „ZACHERLIN-a“ 30 kr.

Pristni „ZACHERLIN“ prodajajo v Ljubljani: 170 (12-1) b

Krisper Anton	Wencel H. L.	Lavrič M.	Spoljarič J.
Luckmann Ivan,	Terdina Josip,	Lenček Alojzij,	Jebačin Ivan,
Klauer J.	Fabian Ivan,	Planinšek Karol,	Lekarna Trnkóczy,
Jeglič & Leskovic,	Karinger Karol,	Schiffer Viktor,	Ječminek Anton,
Lassnik Peter,	Kastner Mihael,	Suppan M. E.,	Reitz Jernej,
Perdan Ivan,	Kordin Josip,	Schussnig & Weber,	Scharabon A.

Dobi se tudi v vseh večjih krajih na Kranjskem.

Znižane cene!

ANDR. DRUŠKOVICH

trgovec z železnino v Ljubljani, Mestni trg št. 9 in 10
prodaja kakor bi bila

„razprodaja“

vse potrebno za stavbe, kakor cement, traverze, železniške šine za
oboče, kovanja za okna in vrata, lopate, krampe, štorje itd. itd..
vsakovrstno kuhinjsko orodje, poljedelska orodja, posebno v veliki
izberi

drevesa (pluge)

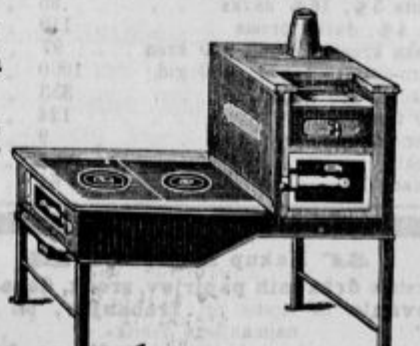
štedilna ognjišča in njih posamezne dele, pozlačene nagrobne križe
in sploh vse v njegovo stroko spadajoče.

Posebno pa opozarjam gg. krčmarje na svojo veliko zalogo vsako
vrstnih ledenic (Eiskasten) za pivo in jedila in gg. posestnike žag na
izborne vodne žage in pile, za kojih jakovost se jamči.

Zunanja naročila se takoj in vestno izvrše. Kar bi ne ugajalo, se radovoljno zamenja,
istotako se kupljeno blago radovoljno pošilja na dom ali na napovedani kraj.

Ceniki pošiljajo se na zahtevanje brezplačno in franko.

159-6

Kovači! Tu kupujete železo naj-
ceneje, pri pošteni vagi
in prijazni postrežbi. Poskusite, in se bodele
prepričali!

CARBOLINEUM!

Novo!

bogato založeno skladišče

blaga za ženske obleke

levantine, zephira, pliša, batista,
àjour-blaga, batista za bluze itd.,

blaga za obleke za gospode in dečke

po najnižjih cenah ima

J. Grobelnik

na Mestnem trgu št. 20

v Ljubljani.

240 3-1

Vzorci na željo franko in zastonj.

Vnanja naročila vrše se z obratno pošto.

Solidne, zložne
močne in
čudovito cenene

stole

vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica

za upegnene pohištvo
samo iz napejenega ma-
sivnega lesa.

Jos. Verbič-a

v Bistri,
pošta Borovnica.

(230 52-52)

Domača zanesljiva tvrdka!

Tovarniška zaloga pristnih švicarskih izdelkov!

Najboljše in najcenejše

žepne in stenske ure

ure budilnice

zlate, srebrne in nikelnate ve-
rižice, medaljone, prstane, za-
pestnice, naprsne igle prodaja in
ima v zalogi

Fr. Čuden

v Ljubljani Mestni trg, nasproti rotovžu.

Popravila tudi najtežavnejša iz-
vršuje tekom 14-dnij. — Za blago pri
njem kupljeno istotako za natančno po-
pravo jamči. 158 6

Ceniki s podobami so franko na razpolago.

Najboljši in najcenejši vir nakupovanja

239

na vitle, vodno ali parno gonilo itd. je pri

(52-1)

Av gustu Kolb, tovarna strojev

Dunaj, II., Pasettistrasse 29-31.

Prijazna poštena postrežba. — Ugodni plačilni pogoji. — Jamčenje.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Kovertes firmo

priloga

Katoliška Tiskarna

po nizkej ceni.

Pod Trančo št. 1 **J. SOKLIČ** Gledal. ulice št. 6
v Ljubljani

priloga osobito prečast. duhovščini in sl. občinstvu
v mestih in na deželi izbrano svojo zalogo

cilindrov, mehkih in trdih
klobukov
turistiških klobukov, čepic

Tovarniška zaloga
lednatih klobukov c. kr. dvornih
založnikov A. J. Pichler v Gradi.

po raznovrstnih kakovosti blaga primerno nizkih cenah

**Zaloga in zavod za izvršitev civilnih in duhovniških oblek
za prečastito duhovščino**

„pri rudečem križu“

623 52-18

Viljema Skarda

IV., Wallergasse 1, Dunaj, IV., Favoritenstrasse 28

priloga za pomlad in poletje 1894:

Civilno in duhovniško
ter redovniško obleko za
duhovnike

kot: Havelock, vrhne
suknje, duhovniške
suknje itd.

Liturgično opravo

natančno po cerkvenih
predpisih izvršeno:

birete, kolarje, naprs-
nice, vsakovrstne du-
hovniške čepice.

Paramente preskrbuje
po najnižji ceni.

Izvršuje se točno, iz naj-
boljšega, trpežnega blaga,
natančno izdelano; neuga-
jajoče vzame se nazaj.

Wiener Gallia

Plačuje se tudi na obroke. — Blago po meri je na razpolago.
Ceniki in vzorci na zahtevo brezplačno.

Dunajska borza.

Dne 21. aprila.

Papirna renta 5%; 16% davka	98	gld.	35	kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	98		45	
Zlata renta 4%, davka prosta	119		45	
4% avstrijska kronina renta, 200 kron	97		80	
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1000		—	
Kreditne akcije, 160 gld.	353		50	
London, 10 funtov strl.	124		90	
Napoleonondor (20 fr.)	9		92	
Cesarski cekini	5		88	
Nemških mark 100	61		10	

Dne 20. aprila.

Ogerska zlata renta 4%	118	gld.	15	kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	95		10	
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	147		50	
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	158		—	
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	197		25	
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98		50	
4% kranjsko deželno posojilo	97		60	
Kreditne srečke, 100 gld.	199		25	
St. Genois srečke, 40 gld.	70		50	

4% srečke dunajske parobrodne družbe	142	gld.	75	kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	18		50	
Rudolfove srečke, 10 gld.	23		—	
Salmove srečke, 40 gld.	73		50	
Waldsteinove srečke, 20 gld.	49		—	
Ljubljanske srečke	23		25	
Akcije angio-avstrijske banke, 200 gld.	151		20	
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2977		50	
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	107		—	
Papirnih rubeljev 100	133		87	

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanje za zgube pri izrebanjih, pri izrebanju
najmanjša dobitka.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarniška delniška družba

„M E R C U R“

Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnili vseh gospodarskih in finančnih stvarih,
potem o kuranih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.